

ЕКСПЕРТНІ ВИСНОВКИ
комісії Міністерства освіти і науки України
про підсумки акредитаційної експертизи підготовки фахівців
освітнього ступеня «бакалавр»
з напряму підготовки 6.040102 Біологія*
у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя

Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 056 А від 19 січня 2018 року експертна комісія МОН України у складі:

Шейко	доктор біологічних наук, професор, проректор з науково-
Віталій Ілліч	педагогічної роботи Сумського державного педагогічного
	університету імені А.С. Макаренка;
Козачук	доктор біологічних наук, доцент, професор кафедри
Наталія	фізіології людини і тварин Східноєвропейського
Олександрівна	університету імені Лесі Українки

розглянула подані Ніжинським державним університетом імені Миколи Гоголя матеріали та провела на місці з 21 лютого по 23 лютого 2018 р. експертну перевірку діяльності Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя щодо підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр» з напряму підготовки 6.040102 Біологія*.

Експертиза проводилася відповідно до вимог Постанови Кабінету Міністрів України від 09 серпня 2001 р. № 978 «Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах», наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13 червня 2012 р. № 689 «Про затвердження державних вимог до акредитації напряму підготовки, спеціальності та вищого навчального закладу», Постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187.

Висновки зроблено на підставі інформації, яка була отримана експертною комісією безпосередньо у процесі роботи в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя у період від 21.02.2018 р. до 23.02.2018 р. Під час експертизи були розглянуто такі документи:

- Ліцензія на освітню діяльність (наказ Міністерства освіти і науки України від 18.04.2017 р. № 82-л);

- Сертифікат серії РД-І № 2670505 про акредитацію Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя за IV рівнем, виданий Міністерством освіти і науки України 28 липня 2014 р. відповідно до рішення Акредитаційної комісії від 8 липня 2014 р., протокол № 110, терміном дії до 1 липня 2019 р.;

- Розпорядження Кабінету Міністрів України про створення Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя від 15 жовтня 2004 р. № 744-р.;

- Наказ Міністерства освіти і науки України Про оголошення розпорядження Кабінету міністрів України від 15 жовтня 2004 р. № 744-р «Про утворення Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя»;

- Статут Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, затверджений Міністерством освіти і науки України від 16.12.2016 року № 1546;

Голова експертної комісії

В.І. Шейко

- Відомості з єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ);

- Свідцтво про державну реєстрацію юридичної особи, видане 30.12.2010 р.;

- Довідка про внесення вищого навчального закладу до Державного реєстру вищих навчальних закладів України.

Комісією перевірено оригінали документів, що підтверджують якісний склад кадрового забезпечення підготовки бакалаврів з напрямку підготовки 6.040102 Біологія*; рівень підготовки кадрів та підвищення їх кваліфікації: зміст і рівень організації наукових досліджень, загальні відомості про стан навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності, що акредитується.

На підставі розгляду оригіналів основних засновницьких документів, ліцензії та сертифікатів про акредитацію, наданих матеріалів та вивчення реального стану справ у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя експертна комісія дійшла таких висновків:

1. Загальна характеристика Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя та напрямку підготовки 6.040102 Біологія*

Повна назва закладу вищої освіти: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя.

Юридична адреса закладу: 16602, м. Ніжин Чернігівської області, вул. Графська, 2.
тел. (04631) 7-19-67; 7-14-76. Факс 7-14-76.

e-mail: ndu@ndu.edu.ua

Форма власності – державна.

Підпорядкований Міністерству освіти і науки України.

Ректор університету – Самойленко Олександр Григорович, кандидат історичних наук, доцент.

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя заснований у 1805 році як Гімназія вищих наук князя Безбородька і є одним із найстаріших закладів вищої освіти України. За минулі два століття неодноразово змінювався профіль його діяльності та назва: Гімназія вищих наук (1805-1831), Фізико-математичний ліцей (1832-1840), Юридичний ліцей (1840-1875), Історико-філологічний інститут (1875-1919), Науково-педагогічний інститут (1919-1921), Інститут народної освіти (1921-1933), Педагогічний інститут (1933-1998), Педагогічний університет (1998-2004). У 1939 році навчальному закладу було присвоєно ім'я М.В.Гоголя, який з 1821-1829 навчався в Гімназії вищих наук князя Безбородька.

За роки існування Ніжинської вищої школи в ній здобули вищу освіту понад 70 тисяч фахівців – педагогів, правознавців, інженерів. Серед випускників навчального закладу – вчені Є.Карський, М.Державін, В.Данилов, В.Резанов, І.Кириченко, М.Петровський, П.Заболоцький, відомі літератори і громадсько-культурні діячі Є.Гребінка, В.Забіла, Л.Глібов, Ф.Богушевич, О.Афанасьєв-Чужбинський, Ю.Збанацький, Є.Гуцало, Л.Горlach, О.Ющенко та інші.

Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України № 744-р від 15 жовтня 2004 р. на базі Ніжинського державного педагогічного університету імені М.В. Гоголя утворено Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя.

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя – це заклад вищої освіти IV рівня акредитації, що діє на підставі Статуту, затвердженого Міністерством

освіти і науки України № 1546 від 16.12.2016 року. Як вищий навчальний заклад НДУ імені Миколи Гоголя внесено до державного реєстру за № 01-26/182 від 23.12.2016 р.

У 2014 році навчальний заклад успішно пройшов державну акредитацію за **IV рівнем** (Сертифікат про акредитацію серії РД IV № 2670505 від 28 липня 2014 року, термін дії сертифікату до 1 липня 2019 року).

Організаційна структура, види діяльності університету відповідають його статутіві і концепції діяльності. Освітні послуги університет надає згідно з ліцензією на освітню діяльність (наказ Міністерства освіти і науки України від 18.04.2017 р. № 82-л).

Підготовка фахівців здійснюється за 33 спеціальностями. У тому числі за освітнім ступенем «бакалавр» – за 31 спеціальністю; за освітнім ступенем магістра – за 27 спеціальностями.

До структури університету входять навчально-науковий інститут точних наук і економіки та 6 факультетів: філологічний, історико-юридичний, психології та соціальної роботи, іноземних мов, культури та мистецтв, природничо-географічний.

Університет готує фахівців за освітніми ступенями бакалавра, магістра за денною, заочною формами навчання. Термін навчання: бакалавр – 3 роки і 10 місяців; магістр – 1 рік і 4 місяці – 1 рік і 10 місяців.

Загальний контингент студентів станом на 01.10.2017 р. складає 2341 особу:

– на денній формі – 1746 осіб, із них навчаються за держзамовленням – 1406 чол., на умовах контракту – 340 чол.;

– на заочній формі – 595 осіб, із них навчаються за держзамовленням – 147 чол., на умовах контракту – 448 чол.

Університет розміщується у п'яти навчальних корпусах. Загальна площа власних будівель становить 44 тис. 412 м². Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя має 4 гуртожитки на 1719 місць, потреба в них іногородніх студентів задовольняється на 100 %.

Навчальна і науково-дослідна база університету «Лісове озеро», у якій відпочивають і оздоровлюються студенти, викладачі і співробітники, розташована на мальовничому березі озера Трубин біля м. Борзна. Озеро є пам'яткою природи загальнодержавного значення, у якому є рідкісні та зникаючі види флори і фауни.

Функціонує навчально-дослідна агробіостанція університету, що забезпечує проведення навчально-польових практик студентів.

У структурі університету діють: Підготовче відділення; Гоголезнавчий центр; Центр гуманітарної співпраці з українською діаспорою, створений згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 22.06.1999 р. № 1100; Центр забезпечення якості освіти; Центр гендерної освіти; Археологічна навчально-наукова лабораторія, створена спільно з Інститутом археології НАН України; Центр суміжних професій, де студенти здобувають кваліфікацію з додаткових спеціальностей: іноземна мова (англійська, німецька, французька, польська), основи журналістики. На базі університету функціонують два ліцеї – обласний для обдарованої сільської молоді та міський, до якого зараховуються на конкурсній основі кращі учні шкіл м. Ніжина після закінчення 9 класу.

Освітній процес в університеті забезпечують 26 кафедр, у складі яких працюють 266 науково-педагогічних працівників, у тому числі на постійній основі 251 особа та на умовах сумісництва 15 осіб.

Серед штатних науково-педагогічних працівників 25 докторів наук і професорів (9,9%) та 167 кандидатів наук, доцентів (66%). Питома вага фахівців з науковими ступеннями і вченими званнями в складі професорсько-викладацького колективу університету становить 76%. У числі викладачів-сумісників 3 доктори наук, професори та 6 кандидатів наук, доцентів. Таким чином, у навчально-виховній та науковій діяльності університету беруть участь 28 докторів наук, професорів (10%) і 173 кандидатів наук, доцентів (65%), або всього науково-педагогічних працівників з науковими ступеннями і званнями – 201 особа (75%).

У складі науково-педагогічних працівників університету є 1 заслужений працівник народної освіти України, 1 заслужений учитель України, 4 заслужені діячі науки і техніки України, 1 заслужений артист України, 2 заслужені діячі мистецтв України, 47 відмінників освіти, 1 Народний артист України, 35 осіб нагороджено медалями, нагрудними знаками та іншими державними і відомчими нагородами.

В університеті сформувалися наукові школи і напрямки з проблем гоголезнавства, історії та культури українського Полісся, сучасних методів навчання та національного виховання, сучасного літературного процесу в Україні та середовищі української діаспори, орнітології, археології, освітніх вимірювань, хімії металокомплексних сполук та ін. Зокрема, здобули широке визнання наукової громадськості результати досліджень, які проводяться під керівництвом професорів О.Д. Бойка (українська історія XX ст., політична психологія), заслужених діячів науки і техніки України Г.В. Самойленка (гоголезнавство та історія культури), І.В. Марисової (орнітологія), Н.І. Бойко (лексикологія та фразеологія української мови), Є.І. Коваленко (історія педагогіки), О.В. Мельничука (фізика тонких плівок), С.І. Потапенка (германська філологія), В.П. Хархун (винниченкознавство), В.В. Суховєєва (нафтохімія) й ін.

Кафедри університету підтримують творчі взаємини з провідними вітчизняними і зарубіжними освітніми закладами та науковими установами (Німеччиною, США, Великою Британією, Грецією, Швецією, Польщею, Білорусією, Грузією й ін.). Кафедра всесвітньої історії співпрацює з Канадською агенцією міжнародного розвитку щодо реалізації українсько-канадського проекту «Розбудова демократії». Розпочато новий науковий проект з дослідження розвитку історичної науки в Україні та Польщі в XIX-на поч. XX ст. У 2015 р. Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя (Лісова Т.В.) у складі міжнародного консорціуму 10 університетів здобув грант за програмою ERASMUS+. Новий проект написано за резонансною тематикою, пов'язаною зі збагаченням сучасної вищої освіти дисциплінами гендерного спрямування. Проект має назву «Програма підготовки Гендерні Студії: крок до демократії та миру у сусідніх до ЄС країнах з різними традиціями» («Gender Studies Curriculum: A Step for Democracy and Peace in EU-neighbouring countries with different traditions» або коротко – GeSt). Університет бере участь у спільному проекті Міністерства освіти і науки України та Британської Ради в Україні «Шкільний учитель нового покоління», метою якого є створення та впровадження нової програми підготовки вчителів англійської мови у закладах вищої освіти України, в проекті «Вчимося навчати німецької», який реалізується за підтримки Німецького культурного центру «Гете інститут» щодо підвищення кваліфікації майбутніх викладачів німецької мови та в проекті «Децентралізація в освіті: нові підходи до неперервного професійного розвитку вчителів Чернігівщини» (С.В. Тезікова, Є.О. Плотніков). У

серпні–вересні був реалізований проект «Виклики для сучасної демократії: українське та польське бачення» – це Міжнародна літня школа для студентів спеціальностей Політологія, Міжнародні відносини, Історія, організована спільно історико-юридичним факультетом НДУ імені Миколи Гоголя та педагогічним університетом Кракова.

Університет видає «Наукові записки», «Вісник студентського наукового товариства», періодичний збірник наукових праць «Література і культура Полісся», який включено до переліку фахових наукових видань, де можуть публікуватися результати дисертаційних робіт, «Гоголезнавчі студії», а також факультетські збірники наукових праць викладачів. Щомісяця виходить у світ університетська газета «Альма-матер».

Фонди бібліотеки імені академіка М.О. Лавровського Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (заснована в 1820 р.) складають 981 538 примірники літератури, у тому числі понад 100 тисяч примірників стародруків і рідкісних видань, підручників та навчальних посібників. Обслуговування користувачів здійснюється на 2-х абонементах, у 4 читальних залах (на 306 посадкових місць загальною площею 808 м²), 10 навчальних кабінетах, залі рідкісних видань, залах каталогів та довідково-бібліографічному. Загальна площа бібліотеки становить 2 946 м².

В університеті створено власне видавництво, оснащене засобами комп'ютерного набору та сучасною тиражувальною технікою. Кожного року кафедрами університету видається в середньому 150 найменувань навчальних та навчально-методичних посібників.

Університет відомий своїми багатими освітньо-культурними та мистецькими традиціями. У ньому функціонують 6 музеїв, картинна галерея (близько 200 творів живопису XVII-XX ст.), літературна, театральна та хореографічна студії, аматорські мистецькі колективи. Студентський хор «Світич» є лауреатом ряду престижних міжнародних конкурсів і фестивалів хорового мистецтва.

На території університету встановлено три пам'ятники: засновнику Ніжинської вищої школи графу І.А. Безбородьку, одному з перших випускників, письменнику М.В. Гоголю і пам'ятник Вчительці.

З 11 квітня 2016 року Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя очолює кандидат історичних наук, доцент **Самойленко Олександр Григорович**. Стаж науково-педагогічної роботи ректора складає 24 роки: асистент, заступник декана історико-правознавчого факультету, доцент кафедри всесвітньої історії, завідувач кафедри всесвітньої історії, проректор з науково-педагогічної та методичної роботи, ректор. У 2000 р. захистив кандидатську дисертацію зі спеціальності «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни» у спеціалізованій вченій раді Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Є членом Національної спілки краєзнавців України, членом-експертом Експертної комісії МОН України підручників зі всесвітньої історії для загальноосвітніх навчальних закладів України, членом журі Міжнародного студентського турніру з історії та головою журі Всеукраїнського турніру юних істориків, членом редакційної колегії низки наукових і науково-популярних видань. Опублікував понад 150 наукових і навчально-методичних праць, у тому числі 12 монографій, 10 підручників і навчальних посібників, статті у вітчизняних і зарубіжних фахових журналах, у тому числі в Австрії, Азербайджані, Білорусії, Болгарії, Казахстані, Німеччині, Польщі, Чехії. В ході участі у низці міжнародних проектів, співпрацює із закордонними колегами з країн ЄС і США. Має

міжнародні сертифікати. Відзначений нагрудним знаком «Відмінник освіти України», Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України, нагрудним знаком «За наукові досягнення» та Почесною грамотою Верховної Ради України.

Природничо-географічний факультет утворився в результаті об'єднання хіміко-біологічного і географічного відділень у 1933 р., а перший випуск фахівців-біологів – у 1936 році. Серед знаних випускників факультету академік АН УРСР, доктор біологічних наук, професор Богач П.Г., доктор біологічних наук, професор Балашов Л.С., доктор біологічних наук, професор Рековець Л.І., доктор педагогічних наук, професор Лукашова Н.І., доктор хімічних наук, професор Суховєєв В.В. Сьогодні навчальний процес на факультеті забезпечують чотири кафедри: біології, географії, хімії, фізичного виховання і валеології.

Науковий доробок кафедр факультету слугує основою для проведення науково-практичних конференцій Всеукраїнського та Міжнародного рівнів з актуальних питань, наприклад, «Сучасні екологічні проблеми Українського Полісся та суміжних територій», «Природничі науки на межі століть», «Актуальні питання біологічної освіти», «Сучасні проблеми природничих наук» та ін.

Кафедри факультету підтримують творчі зв'язки з науковими закладами Національної Академії наук України: Інститутом ботаніки імені М.Г. Холодного, міжвідомчою лабораторією заповідної справи, Інститутом зоології імені І.І. Шмальгаузена, Національним музеєм природи, ІБОНХ НАНУ, Інститутом географії НАНУ, Інститутом екології Карпат НАН України, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Вітебським університетом (Білорусь).

Підготовка фахівців з напрямку підготовки **6.040102 Біологія*** у Ніжинському державному університеті розпочата у 1931 р. Ліцензований обсяг за освітньої послуги становить 75 осіб денної та 75 осіб заочної форм навчання.

Станом на 01.10.2017 р. загальна кількість студентів складає 84 особи, із них 72 студенти (85,7 %) навчається за державним замовленням, 12 студентів (14,6 %) на умовах оплати навчання.

Випусковою кафедрою напрямку підготовки **6.040102 Біологія*** є кафедра біології. Станом на 01.10.2017 р. на кафедрі працюють 1 професор, 1 доцент на посаді професора, 5 доцентів, кандидатів біологічних наук, 1 доцент, кандидат сільсько-господарських наук, 1 доцент, кандидат хімічних наук, 3 старших викладачі і 2 асистенти.

Впродовж усіх років існування факультету на кафедрі біології здійснювались пріоритетні напрямки наукових досліджень природних ресурсів Чернігівщини та їх охорони. Науковці кафедр факультету працюють над виконанням комплексних тем, пов'язаних з флористичним, фауністичним та еколого-ценотичними дослідженням Північно-Східного, Східного та Південно-Східного регіонів України.

Результати наукової роботи знайшли відображення у підручниках та навчальних посібниках для вишів, вчителів та учнів України: «Біологія: підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. (Рекомендовано МОН України)» (Кучменко О.Б. у співавт.), «Охорона фіторізноманіття Чернігівської області: види Червоної книги України» (Лобань Л.О. у співавт.), «Зоологія хордових» (Марисова І.В., Кузьменко Л.П.), «Довідник до навчального курсу «Охорона природи» Ч. 1, Ч. 2. (Сенченко Г.Г., Лобань Л.О., Дідик Л.В., Марисова І.В.), «Ґрунт як джерело живлення рослин: навчальний посібник» (Гавій В.М., Приплавко С.О., Коваленко С.О., Сенченко Г.Г.), «Основи

генетики» (Кучменко О.Б.), «Систематика хордових тварин» (Кедров Б.Ю., Пасічник С.В.), «Зоологія безхребетних (Короткі тематичні нариси)» (Вобленко О.С., Кедров Б.Ю., Пасічник С.В., Лашенко В.Ф.), «Загальна мікологія» (Лобань Л.О., Лисенко Г.М., Дідик Л.В., Солдатова І.М.), «Фізіологія травлення: навчальний посібник для студентів природничо-географічного факультету заочного відділення» (Марченкова А.І., Дема Л.П.).

Навчально-педагогічна та наукова діяльність кафедри біології і факультету в цілому спрямована на формування учителя біології, який здатний творчо підходити до розв'язання завдань сучасної освітньої політики нашої держави.

Основними дидактичними засадами підготовки фахівців напряму підготовки 6.040102 Біологія* є:

- єдність та неперервність освітнього процесу навчальної і наукової діяльності студентів;
- принцип фундаменталізації освіти поєднання загальнотеоретичної підготовки з практикою;
- організація освітнього процесу на засадах модульно-рейтингової методики та інтерактивного підходу;
- використання у освітньому процесі поряд із традиційними, новітніх освітніх технологій, які відповідають цілям фахової підготовки;
- індивідуалізація процесу навчання, освітньої та наукової діяльності студентів;
- варіативність, гнучкість навчальних планів та програм;
- оптимізація самостійної роботи студентів, формування розуміння потреби в систематичному професійному самовдосконаленні;
- періодична апробація результатів навчання студентів.

Освітній процес за напрямом підготовки забезпечує 38 викладачів 17 кафедр університету, із них 14 викладачів кафедри біології. На постійній основі працюють 100 % викладачів.

Експертна комісія засвідчила наявність і достовірність у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя належним чином оформлених документів, що забезпечують правові основи діяльності освітнього закладу.

Структура закладу вищої освіти повною мірою забезпечує можливість підготовки фахівців загалом та бакалаврів напряму підготовки 6.040102 Біологія*, зокрема. Для якісної підготовки фахівців у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя створено сприятливі умови, зокрема: сформовано науково-педагогічний колектив, який за якісними показниками відповідає всім вимогам і нормативам; сучасну матеріально-технічну базу, що відповідає ліцензійним умовам щодо проведення освітньої діяльності, структурі та потребам освітнього закладу; постійно ведеться робота щодо вдосконалення навчально-методичного забезпечення освітнього процесу, відповідно до державних вимог освітньої діяльності, що створює перспективи для подальшого розвитку Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя та напряму підготовки 6.040102 Біологія*.

2. Формування та динаміка змін контингенту студентів з напряму підготовки 6.040102 Біологія*

Контингент студентів з напряму підготовки 6.040102 Біологія* освітнього ступеня «бакалавр» формується переважно на базі випускників загальноосвітніх шкіл

Чернігівської області. На факультеті також навчаються і випускники шкіл Сумської, Полтавської, Рівненської, Житомирської, Львівської, Київської областей.

Зарахування на напрям підготовки 6.040102 Біологія* освітнього ступеня «бакалавр» проводиться приймальною комісією університету згідно правил прийому до Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя на зазначений рівень. Обсяг прийому визначається державним замовленням Міністерства освіти і науки України за спільним поданням університету й Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації та ліцензією. У межах ліцензованого обсягу прийом ведеться також на навчання на умовах контракту.

З напрямку підготовки 6.040102 Біологія* на перший рік навчання денної форми за державним замовленням у 2013 р. було зараховано 23 особи, у 2014 р. – 21 особу, у 2015 р. – 20 осіб, у 2016 р. – 11 осіб, у 2017 р. – 12 осіб; на умовах оплати навчання у 2013 році на перший рік навчання зараховано 2 особи, у 2015 р. – 3 особи, а у 2017 р. – 2 особи.

З метою забезпечення високих якісних показників набору природничо-географічний факультет протягом багатьох років проводить відповідну роботу з формування контингенту студентів. Постійно вивчаються потреби регіонального ринку праці у фахівцях-біологах. Факультет має тісні зв'язки з районними відділами освіти, культурно-освітніми установами та громадськими організаціями області.

Одне із чільних місць в освітянській діяльності колективів фахової кафедри посідає профорієнтаційна робота та доуніверситетська підготовка, які забезпечують відбір талановитої молоді для навчання на факультеті. Ця робота здійснюється за такими напрямками: викладання фахових дисциплін та спецкурсів у Ніжинському ліцеї Ніжинської міської ради при НДУ імені Миколи Гоголя та Ніжинському обласному педагогічному ліцеї Чернігівської обласної ради; співпраця кафедр з методичним об'єднанням вчителів біології м. Ніжина; участь викладачів факультету в міських, районних науково-практичних семінарах, конференціях вчителів та працівників освіти; щорічна участь викладачів факультету у проведенні I-IV етапів Всеукраїнської олімпіади з біології, Турнірів юних біологів та конкурсів МАН з біології; участь представників факультету в «Ярмарках професій», що проводяться за сприяння міських та районних Центрів зайнятості, а також у Днях Ніжинського університету в найбільших районних центрах регіону; забезпечення викладання фахових дисциплін на підготовчих курсах з предметів зовнішнього тестування при Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя. Також традиційними на факультеті стали «Дні відкритих дверей» та «День школяра на природничо-географічному факультеті» для учнів старших класів шкіл міста й області, їх залучення до участі в різних заходах, що проводяться на факультеті; проведення тематичних екскурсій у музеях університету, ознайомлення учнів із традиціями і досягненнями Ніжинської вищої школи та природничо-географічного факультету. Студенти факультету є учасниками багатьох університетських творчих колективів художньої самодіяльності, а також протягом останніх років – переможцями університетської спартакіади. Це сприяє залученню абітурієнтів.

Деканатом і кафедрами проводяться заходи щодо адаптації і збереження контингенту студентів. Розроблена система проведення консультацій, колоквиумів, індивідуальних занять з усіх дисциплін навчального плану. Деканат щосеместрово проводить моніторинг поточної успішності студентів усіх курсів. Його результати, а

також результати заліково-екзаменаційних сесій, рівень успішності, причини та шляхи її підвищення у студентів, які демонструють низький рейтинг навчальних досягнень, регулярно аналізуються на засіданнях кафедр, методичної комісії і Вченої ради факультету. Куратори академічних груп надають допомогу студентам у формуванні індивідуального навчального плану, інформують їх щодо специфіки кредитно-модульної системи організації освітнього процесу, роз'яснюють систему оцінювання за шкалою ECTS, здійснюють виховну роботу зі студентами. Важлива роль у виховному процесі відводиться розвиткові студентського самоврядування.

Експертна комісія вважає, що процес формування контингенту студентів із напрямку підготовки 6.040102 Біологія сприяє відбору на навчання обдарованої молоді, відповідає потребам регіону щодо підготовки фахівців-вчителів з біології, а наявність осіб, які навчаються за контрактами, – сучасним тенденціям у вищій освіті.*

Деканатом і кафедрами здійснюється ефективна система заходів щодо профорієнтації та університетської підготовки молоді, адаптації та збереження контингенту студентів.

3. Зміст підготовки фахівців з напрямку підготовки 6.040102 Біологія*

Зміст освіти за напрямом підготовки 6.040102 Біологія* забезпечений необхідними нормативними документами: освітньо-кваліфікаційною характеристикою, освітньо-професійною програмою, засобами діагностики якості вищої освіти, навчальним планом і програмами навчальних дисциплін, які відповідають основним вимогам чинного законодавства за освітнім ступенем підготовки бакалавра.

Перелік навчальних дисциплін, співвідношення годин, відведених на їх вивчення, форми та методи навчання зумовлені необхідністю:

- глибокого вивчення теоретичних основ біологічної науки;
- формування у майбутніх фахівців умінь виконувати наукові дослідження;
- засвоєння знань педагогіки, психології середньої школи, методики навчання біології у загальноосвітніх навчальних закладах, у навчальних закладах із поглибленим вивченням біології;
- формування професійних умінь та навичок майбутніх фахівців.

Основним нормативним документом, що скеровує освітній процес є навчальний план. Навчальний план напрямку підготовки 6.040102 Біологія* затверджений в установленому порядку.

Нормативна кількість залікових одиниць для підготовки бакалавра становить 240 кредитів (8640 год.) на 3 роки і 10 місяців навчання, на один навчальний рік – 60 кредитів, на семестр – 30 кредитів. На аудиторні заняття відведено 7410 год. (83,55 %). На вивчення нормативних навчальних дисциплін заплановано 5718 год. (64,48 %).

Перелік нормативних дисциплін повністю відповідає освітньо-професійній програмі підготовки бакалавра з напрямку підготовки 6.040102 Біологія* галузі знань 0401 Природничі науки.

Варіативна частина навчального плану складає 3150 год. (35,52 %) із них на дисципліни, які встановлює університет, передбачено 378 год., на дисципліни вільного вибору студентів – 2772 год. Усі складові варіативної частини навчального плану затверджені ректором університету (перелік вибіркового навчальних дисциплін; анотації до навчальних програм цих дисциплін; знання і уміння, які повинні отримати студенти з цих дисциплін). У вибірковій частині навчального плану пропонуються для

вивчення такі важливі навчальні курси: «Екологічна етика», «Методика розв'язування задач з хімії», «Фізико-хімічні методи дослідження», «Біохімія», «Фізична і колоїдна хімія», «Зоологічні дисципліни», «Методика навчання хімії», «Психологія особистості», «Основи екологічної психології», «Експериментальна психологія», «Психологічна служба в системі освіти». Ці курси суттєво доповнюють базову підготовку майбутніх фахівців, спрямовані на поглиблення їх знань з низки актуальних професійних проблем.

У цілому на цикл гуманітарної і соціально-економічної підготовки відведено 912 год. (10,28 %), на цикл математичної та природничо-наукової підготовки – 1080 год. (12,18 %), на цикл професійної і практичної підготовки – 3726 год. (42,02 %).

Навчальним планом передбачені навчальні практики: з ботаніки та зоології (2, 4 сем.); основ сільського господарства та фізіології рослин (6 сем.); з генетики (6 сем.), з методики навчання біології та природознавства (8 сем.), лабораторно-хімічна (6 сем.), комп'ютерні технології в хімії (3 і 5 сем.), ознайомча та діагностична практики (3 і 5 сем.), діагностично-корекційна практика (6 сем.); педагогічні практики: педагогічна практика (пропедевтична) (2, 3 сем.), виробнича (у школі) (8 сем.). У цілому на практичну підготовку відводиться 37,5 кредитів (1350 год.). Підготовка бакалавра завершується комплексним кваліфікаційним екзаменом або дипломною роботою, який має на меті встановлення освітньої та професійної кваліфікації і включає завдання для перевірки результатів навчання з теорії біології як науки, педагогіки та методики навчання біології в основній (базовій) середній школі та в непрофільних класах старшої школи. Методичні рекомендації щодо підготовки кваліфікаційної роботи та критерії її оцінювання розроблено випусковою кафедрою біології. Закріплення тем кваліфікаційних робіт за студентами відбувається на початку навчального року. Тематика кваліфікаційних досліджень відображає сучасні тенденції в біологічній науці.

Студенти I курсу навчаються за затвердженим в установленому порядку новим навчальним планом, створеним на основі оновлених версій освітньо-професійної програми та пояснювальної записки.

Нормативна кількість залікових одиниць для підготовки бакалавра становить 240 кредитів (7200 год.) на 3 роки і 10 місяців навчання, на один навчальний рік – 60 кредитів, на семестр – 30 кредитів. На аудиторні заняття відведено 6075 год. (84,4 %). На вивчення нормативних навчальних дисциплін заплановано 4950 год. (68,75 %).

Варіативна частина навчального плану складає 2250 год. (31,25 %). У вибірковій частині навчального плану пропонуються для вивчення такі важливі навчальні курси: «Органічна хімія», «Фізико-хімічні методи досліджень», «Аналітична хімія», «Фізична і колоїдна хімія», «Основи клінічної психології та патопсихології», «Психологія особистості», «Гендерна психологія», «Психокорекція», «Здоров'я людини», «Лікарські рослини і здоров'я людини», «Медична біологія», «Здоров'язберігаючі педагогічні технології». Ці дисципліни суттєво доповнюють базову підготовку майбутніх фахівців, спрямовані на поглиблення їх знань з низки актуальних професійних проблем.

Навчальним планом передбачені навчальні практики: з біології (1, 2, 4, 6, 8 сем.); педагогічні практики: пропедевтична (4 сем.) та виробнича (8 сем.), лабораторно-хімічна практика (3 сем.), практика зі здоров'я людини (6 сем.). У цілому на практичну підготовку відводиться 34,5 кредитів (1035 год.). Підготовка бакалавра завершується складанням комплексного кваліфікаційного екзамену, який має на меті встановлення

освітньої та професійної кваліфікації і включає завдання для перевірки результатів навчання з теорії біології як науки, педагогіки та методики навчання біології в основній (базовій) середній школі та в непрофільних класах старшої школи.

Комісія зазначає, що зміст підготовки фахівців з напряму підготовки 6.040102 Біологія здійснюється за розробленим навчальним планом на основі освітньої програми з дотриманням переліку та обсягу нормативних та вибіркових дисциплін, що відповідає стандартам вищої освіти України та державним вимогам, і дозволяє проводити подальшу підготовку фахівців зазначеного напряму.*

4. Відомості про навчально-методичне та інформаційне забезпечення освітньої діяльності з напряму підготовки 6.040102 Біологія*

Освітній процес у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що здійснюється Ніжинським державним університетом імені Миколи Гоголя через системи науково-методичних і педагогічних заходів і спрямована на передачу, засвоєння, примноження і застосування знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування успішної конкурентоспроможності.

Організація освітнього процесу в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя базується на нормативно-правових документах, зокрема: Конституції України, Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження національної рамки кваліфікацій», стандартах освітньої діяльності, інших нормативно-правових актах з питань освіти, Статуті НДУ імені Миколи Гоголя, внутрішніх положеннях, інструкціях, наказах, розпорядженнях, якими регулюється освітній процес Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Експертна комісія проаналізувала виконання навчальних планів бакалаврів із напряму підготовки 6.040102 Біологія* за такими ознаками, як: співвідношення дисциплін різних циклів та їх перелік, обсяг годин аудиторної, самостійної роботи, тривалість педпрактик, форми підсумкового контролю знань.

Окрім того, було перевірено наявність графіка проведення освітнього процесу, семестрову та поточну навчальну документацію, розклади занять, відомості практик, заліків і екзаменів. Встановлено, що освітній процес підготовки бакалаврів виконується в повному обсязі.

4.1. Відомості про навчально-методичне забезпечення

Комісія перевірила фактичну наявність та повноту навчальних і робочих програм з нормативних та вибіркових дисциплін навчального плану напряму підготовки 6.040102 Біологія*.

Всі дисципліни, що передбачені навчальним планом, забезпечені робочими програмами, розробленими відповідно до навчальних програм дисциплін. Усі робочі програми розглянуто та затверджено на засіданнях відповідних кафедр, методичної комісії та вченої ради факультету. Комісія детально проаналізувала зміст робочих програм із дисциплін, що викладаються, і вважає, що вони загалом, відповідають встановленим вимогам щодо їх складових.

У Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя на відповідних кафедрах створено робочі групи, до складу яких залучаються найбільш кваліфіковані професорсько-викладацькі кадри, що розробляють пакети комплексних контрольних

робіт (ККР) для перевірки знань з циклів: гуманітарної і соціально-економічної, математичної та природничо-наукової, професійної та практичної підготовки. До пакету ККР включаються:

- Навчальна програма дисципліни.
- Анотація до комплексної контрольної роботи.
- Комплексна контрольна робота з дисципліни.
- Критерії оцінки виконання завдань комплексної контрольної роботи.
- Рецензія на комплексну контрольну роботу.
- Перелік довідкової літератури, використання якої дозволяється при виконанні комплексної контрольної роботи.

Розроблені пакети ККР розглядаються на засіданні кафедри і направляються на рецензування. Рецензію на ККР дають випускові кафедри на підставі всебічно проведеного аналізу. Підготовлений пакет подається на затвердження першому проректору, проректору з науково-педагогічної роботи.

На випусковій кафедрі розроблено пакети ККР для всіх дисциплін навчального плану напрямку підготовки 6.040102 Біологія*.

У Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя на основі «Тимчасового положення про організацію освітнього процесу у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя» та матеріалів Міністерства освіти і науки України щодо запровадження кредитно-модульної системи організації освітнього процесу у закладах вищої освіти III-IV рівнів акредитації розроблено «Положення про систему контролю та оцінювання навчальної діяльності студентів в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу».

Положенням рекомендовано шкалу оцінювання навчальної діяльності студентів, принципи організації контролю їх досягнень та порядок зарахування залікових кредитів. У робочій програмі кожної дисципліни передбачаються різні форми контрольних заходів та критерії їх оцінювання за 100-бальною шкалою. Підсумкова оцінка визначається на основі результатів поточного (модульного) контролю та додаткового (підсумкового) діагностування у формі тесту, письмової роботи тощо. Можливі три варіанти визначення підсумкової оцінки: без додаткового діагностування на підставі поточних оцінок (застосовується переважно для дисциплін, формою контролю яких є залік); з обов'язковим підсумковим контролем, на який відводиться 30% від максимально можливої кількості балів (використовується для нормативних дисциплін фундаментальної та професійної підготовки); з підсумковим контролем за бажанням студентів, які хочуть покращити свій поточний результат. Система оцінювання знань студентів щорічно вдосконалюється, варіанти проведення підсумкового контролю обговорюються на засіданнях кафедри та затверджуються вченою радою факультету.

Студенти, які за результатами підсумкового контролю одержали оцінку «незадовільно» за національною шкалою, можуть ліквідувати заборгованість шляхом повторного підсумкового контролю, яке може здійснюватись за двома схемами: комплексне діагностування за 100-бальною шкалою або вибіркове діагностування за окремими видами навчальної діяльності для покращення балів, отриманих у процесі поточного оцінювання.

Система оцінювання з кожної дисципліни доводиться до відома студентів на першому навчальному занятті (лекція, семінар, тощо).

Випускова кафедра біології проводить велику навчально-методичну роботу, мета якої – максимальне забезпечення самостійної роботи студентів навчальними посібниками і методичними рекомендаціями та впровадження сучасних технологій навчання, формування фахівця нового покоління, який ефективно буде використовувати сучасні та нові інформаційні технології в своїй професійній діяльності. З цією метою ведеться цілеспрямована робота по забезпеченню кожної навчальної дисципліни текстами лекцій, практикумами, пакетами індивідуальних завдань та методичними рекомендаціями з вивчення окремих тем. Крім того, викладачі кафедр працюють і над навчально-методичними посібниками.

Комісія перевірила наявність програм практичної підготовки студентів згідно з навчальним планом. Забезпеченість ними складає 100%, що цілком відповідає нормативним вимогам із акредитації.

Наявні у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя програми практики для студентів освітнього ступеня «бакалавр» напряму підготовки 6.040102 Біологія* повністю відповідають:

- Положенню про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (наказ Міністерства освіти і науки України від 08 квітня 1993 р. № 93) та іншим наказам і рішенням МОН України щодо практики студентів;

- Положенню про проведення практики студентів Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (рекомендоване Вченою радою Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, протокол № 3 від 07.11.2013 р.) і є оновлений варіант (протокол № 7 від 25.01.2018 р.);

- навчальному плану;

- освітній програмі;

- особливостям специфіки галузі «Природничі науки» та базам практики.

Основним навчально-методичним документом практичної підготовки є наскрізна програма практичної підготовки, яка розроблена випусковою кафедрою на основі освітньої програми. Вона регламентує всі питання організації та проведення практики (мету, зміст, бази, функції організаторів та керівників практики, науково-методичне, організаційне та матеріально-технічне забезпечення практики, обов'язки студентів-практикантів, порядок підведення підсумків, форми звітної документації та критерії оцінювання).

Навчальний план підготовки бакалавра з напряму підготовки 6.040102 Біологія* передбачає проведення педагогічних практик. Базами їх проведення є загальноосвітні навчальні заклади м. Ніжина та Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя.

Важливою складовою освітнього процесу є навчально-польові практики. На I та II курсах навчальним планом передбачені практики з ботаніки та зоології. Місцем їх проведення є навчальна та науково-дослідна база факультету «Лісове озеро».

На III-IV курсах практики з основ сільського господарства, фізіології рослин, генетики та методики навчання біології і природознавства здійснюються на навчально-дослідній агробіостанції Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, Овочевій фабриці (с. Квітневе), Станції юних натуралістів (м. Чернігів), у Національному ботанічному саду імені М.М. Гришка (м. Київ), Ботанічному саду імені А.В. Фоміна (м. Київ), Республіканському еколого-натуралістичному центрі, Музеї природи (м. Київ).

Питання про організацію та результати проходження студентами практик розглядаються на засіданнях кафедри біології та Вченої ради природничо-географічного факультету.

4.2. Відомості про інформаційне забезпечення.

Експертна комісія перевірила рівень забезпеченості освітнього процесу відповідними підручниками, навчальними посібниками, фаховими періодичними виданнями з напрямку підготовки 6.040102 Біологія*.

Бібліотека імені академіка М.О. Лавровського Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя є одним із структурних підрозділів університету, діяльність якого базується як на традиційних формах бібліотечно-бібліографічного обслуговування, так і упровадженні інноваційних технологій для забезпечення ефективної підтримки наукового, та освітнього процесу університету, конкурентоспроможності університету на ринку освітніх послуг.

За період більш, як 195 років свого існування бібліотека накопичила значний потенціал інформаційних ресурсів, методів і форм розповсюдження інформації та обслуговування користувачів.

У структурі книгосховища 4 відділи, 4 сектори, які займаються фаховою діяльністю.

Надбанням бібліотеки є її різногалузевий фонд. Загальний фонд бібліотеки налічує 981 538 примірники, із них державною мовою – 518 499 примірників. Особлива гордість бібліотеки – фонд рідкісної книги, що складає 28 855 одиниць зберігання.

У складі книжкового фонду понад 133 тисячі наукових видань, більше 281 тисяч навчально-методичної літератури та понад 114 тисяч літературно-художніх видань. Електронних видань налічується 1452 примірників, у тому числі на змінних носіях 229 примірників.

Бібліотека отримує 57 назв періодичних видань, загальний обсяг яких у фондах бібліотеки становить понад 81 тисяч примірників.

Система обслуговування користувачів, що склалася в бібліотеці, включає: 2 абонементи (студентський та науковий), 3 читальні зали, що розташовані в різних корпусах університету і розраховані на 306 робочих місць, та 10 навчальних кабінетів.

Сьогодні бібліотека університету поєднує традиційні і комп'ютерні форми бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів. На основі АБІС «ІРБІС-64» в бібліотеці комп'ютеризовані технологічні процеси, пов'язані з комплектуванням і науковою обробкою документів.

У роботу впроваджені такі сучасні форми роботи, як:

- автоматизована книговидача;
- електронне замовлення;
- електронна доставка документів;
- організовано доступ до цифрових повнотекстових джерел наукової інформації.

Створена і продовжує наповнюватись база даних «Електронний каталог» бібліотеки, яка містить понад 250 тисяч бібліографічних записів, надає інформацію про всі види видань та аналітичні описи статей із періодичних видань і передбачає багатоаспектний пошук інформації за автором, назвою, ключовими словами, шифрами ББК, роком видання тощо, а також містить інформацію про розподіл та місцезнаходження видання. Доступ до Електронного каталогу організовано через

локальну мережу бібліотеки та розміщено на сайті університету: <http://www.ndu.edu.ua>, в розділі Бібліотека.

Створення Електронної бібліотеки стало пріоритетним напрямком у розвитку бібліотеки. Електронна бібліотека – це єдиний комплекс, який складається з Електронного каталогу, фонду повнотекстових електронних документів та електронних видань на CD-ROM. Створена і продовжує наповнюватися база даних «Електронна бібліотека». Загальна кількість становить 1445 бібліографічних записів повнотекстових видань. Завданням сьогодення є придбання видань на електронних носіях інформації і активне поповнення фонду бібліотеки.

Бібліотечна мережа нараховує 43 комп'ютери, які є автоматизованими робочими місцями для користувачів та співробітників. До послуг користувачів у читальних залах бібліотеки діє зона WI-FI доступу до мережі Інтернет для роботи з власними мобільними пристроями.

З 2007 року бібліотека Університету представлена у всесвітній глобальній мережі Інтернет. На веб-сайті університету наявний бібліотечний сегмент, який розглядається як інформаційний ресурс та засіб розповсюдження інформації про бібліотеку.

Створений і продовжує наповнюватись електронний ресурс власної генерації – Інституційний репозитарій Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Це електронний архів університету, завданням якого є популяризація наукових здобутків викладачів, студентів та співробітників освітнього закладу, підвищення рейтингу університету шляхом зростання цитованості наукових праць університетської спільноти.

До електронних ресурсів віддаленого доступу власної генерації належить сайт бібліотеки (library.ndu.edu.ua), де відповідним чином зібрана і систематизована інформація про діяльність бібліотеки та її послуги.

Аналіз книжкових фондів бібліотеки засвідчує належне забезпечення освітнього процесу підручниками, навчальними посібниками та методичними матеріалами з напряму підготовки 6.040102 Біологія*.

У 2014 році Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя став учасником проекту «Електронна бібліотека України» (ELibUkr), що передбачає вільний доступ науково-педагогічних працівників та студентів університету до електронних баз даних періодичних видань України та світу.

В університеті створено власне видавництво, оснащене засобами комп'ютерного набору та сучасною тиражувальною технікою. Кожного року кафедрами університету видається в середньому 150 найменувань навчальних та навчально-методичних посібників.

Комісією встановлено, що у процесі підготовки бакалаврів з напряму підготовки 6.040102 Біологія* у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя використовуються всі можливості щодо інформаційного забезпечення та наявні програмні продукти. Крім того, під час навчальних занять викладачі використовують мультимедійне обладнання; результати навчання оцінюють за допомогою комп'ютерного тестування.

Експертна комісія зазначає, що організація освітнього процесу, його програмно-методичне забезпечення з напряму підготовки 6.040102 Біологія* у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя повністю відповідає вимогам

інструктивних та методичних документів Міністерства освіти і науки України або документів, затверджених Вченою радою Університету. Навчальний план напряму підготовки 6.040102 Біологія виконується на 100%.*

5. Кадрове забезпечення освітньої діяльності підготовки фахівців з напряму підготовки 6.040102 Біологія*

Основна частина професорсько-викладацького складу, який забезпечує освітній процес для студентів напряму підготовки 6.040102 Біологія* освітнього ступеня «бакалавр», зосереджена на випусковій кафедрі біології. Ця кафедра забезпечує викладання більшості основних фахових дисциплін напряму, керівництво курсовими і кваліфікаційними роботами та практиками. До викладання деяких курсів гуманітарної, соціально-економічної, математичної підготовки залучаються викладачі інших кафедр: хімії; географії; фізичного виховання та валеології; методики викладання української мови і літератури; слов'янської філології, компаративістики та перекладу; прикладної лінгвістики; історії України; всесвітньої історії та міжнародних відносин; політології, права та філософії; інформаційних технологій та аналізу даних; фізики; математики та економіки; загальної та практичної психології; психології; педагогіки, дошкільної освіти.

Всього при підготовці бакалаврів даного напряму у поточному навчальному році задіяно 38 штатних викладачів, з яких 6 докторів наук, професорів та 29 кандидатів наук, доцентів. Середній вік штатних викладачів із науковими ступенями та вченими званнями, що працюють на спеціальності – 50 років.

Експертна комісія перевірила наявність трудових книжок, дипломів про вищу освіту, дипломів про науковий ступінь і атестатів про присвоєння вченого звання в особових справах науково-педагогічних працівників, які забезпечують освітню діяльність напряму підготовки 6.040102 Біологія* та встановила, що освіта та рівень кваліфікації науково-педагогічних працівників відповідають дисциплінам навчального плану, що ними викладаються.

В університеті постійна увага приділяється підвищенню кваліфікації науково-педагогічних працівників, використовуються різні форми підвищення педагогічної майстерності: курси підвищення кваліфікації, семінари, тренінги, участь у роботі міжнародних семінарів, навчання в аспірантурі та докторантурі, стажування у споріднених закладах вищої освіти (у т. ч. зарубіжних), робота над дисертаційними дослідженнями. Частка викладачів, які пройшли підвищення кваліфікації за останні 5 років, складає 100%.

Частка науково-педагогічних працівників із науковими ступенями та вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин дисциплін навчального плану підготовки бакалавра з напряму підготовки 6.040102 Біологія*, складає 89,5 %, у тому числі на постійній основі 100 %.

Частка науково-педагогічних працівників із науковим ступенем доктора наук та вченим званням професора, які забезпечують викладання лекційних годин навчального плану підготовки бакалавра даної спеціальності складає 19,2 %.

Частка науково-педагогічних працівників, які є визнаними професіоналами з досвідом практичної роботи за фахом, і які забезпечують викладання лекційних годин з навчальних дисциплін, що забезпечують формування професійних компетентностей, складає 20,5 %.

Якісний склад випускової кафедри біології на даний час у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя такий:

- *завідувач кафедри:* доктор біологічних наук, професор Кучменко Олена Борисівна;

- *кількість штатних викладачів* – 14, з них: 1 професор (7,1 %), 1 доцент на посаді професора (7,1 %), 5 доцентів, кандидатів біологічних наук (35,8 %), 1 доцент, кандидат сільсько-господарських наук (7,1 %), 1 доцент, кандидат хімічних наук (7,1 %), 3 старших викладачі (21,5 %) і 2 асистенти (14,3 %).

Середній вік штатних викладачів кафедри – 50 років, середній вік штатних викладачів з науковим ступенем – 52 роки.

Із 2017 року кафедру біології очолює доктор біологічних наук, професор *Кучменко Олена Борисівна*.

Кучменко О.Б. (1978 року народження) у 1999 році закінчила Національний університет «Києво-Могилянська Академія» за спеціальністю «Біологія» та здобула кваліфікацію «Бакалавр біології. Учитель біології» та додаткову кваліфікацію «Бакалавр екології». У 2001 році закінчила магістратуру в Національному університеті «Києво-Могилянська Академія» за спеціальністю «Біологія» та здобула кваліфікацію «Магістр біології». У 2003 році закінчила аспірантуру в Національному університеті «Києво-Могилянська Академія» та захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук за спеціальністю 03.00.04 – біохімія. У 2007 році отримала вчене звання доцента кафедри медико-біологічних та валеологічних основ охорони життя та здоров'я Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. З 2010 по 2013 роки навчалась в докторантурі Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. У 2013 році захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора біологічних наук за спеціальністю 14.01.32 – медична біохімія. У 2014 році отримала вчене звання професора кафедри медико-біологічних та валеологічних основ охорони життя та здоров'я Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Викладає лекційні курси навчальних дисциплін «Загальна цитологія», «Загальна цитологія і гістологія», «Гістологія з основами ембріології», «Медична біологія», «Біохімія рослин», «Біоенергетика», «Біоінформатика», «Молекулярна біологія клітини», «Мембранологія».

Є членом редакційної ради збірника «Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська Академія», серія «Біологія та Екологія».

Є членом Українського біохімічного товариства і Українського фізіологічного товариства.

У 2004 році отримала другу премію на IV конкурсі науково-технічних проектів молодих вчених під девізом «Інтелектуальний потенціал молодих вчених – місту Києву» (Київська міська державна адміністрація, Національна академія наук України).

У 2005 році отримувала грант Президента України для обдарованої молоді.

У 2005 році отримала подяку від Київського міського голови за вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної науки, зміцнення науково-технічного потенціалу столиці та з нагоди дня науки.

Неодноразово отримувала гранти для участі у міжнародних зібраннях від Європейського біохімічного товариства (2004, 2006), Консорціуму з регіонального

співробітництва в Східній Європі (2007, 2008, 2012), Європейського товариства кардіологів (2014, 2016).

У 2012 році отримувала стипендію Кабінету міністрів України для молодих вчених.

У 2017 році брала участь у програмі академічних обмінів ERASMUS+ для стажування з викладанням (Banat's University of Agricultural Science and Veterinary Medicine «King Michael I of Romania», Timișoara, Romania).

Кучменко О.Б. має 197 публікацій наукового та навчально-методичного характеру. Серед них монографії, патенти, навчальний посібник, підручник, статті та тези доповідей.

Кучменко О.Б. є рецензентом в Українському біохімічному журналі, науковому журналі «Біологія тварин», є членом редакційної колегії «Наукові записки НаУКМА. Серія Біологія та Екологія».

Протягом 2013-2017 рр. викладачі кафедри біології проводили досить активну наукову роботу, свідченням чого є кількість публікацій у фахових виданнях, виступи викладачів на наукових конференціях різного рівня тощо. Так, викладачі кафедри взяли активну участь у роботі майже 80 конференцій різного рангу, з них 52 міжнародних. Активними учасниками таких зібрань є професор Кучменко О.Б., доценти Гавій В.М., Приплавко С.О., Лисенко Г.М., Лобань Л.О., Кузьменко Л.П.

Комплексні наукові теми кафедри в рамках теми університету, яка затверджена Вченою Радою Університету 12 січня 2017 р. (протокол № 7):

– «Моніторинг стану навколишнього середовища в зоні екотону Полісся та Лісостепу на прикладі ландшафтних комплексів Чернігівської області» (2016-2020);

– «Моніторинг валеологічного стану здоров'я населення та формування здорового способу життя» (2016-2020).

Впродовж 2014-2017 рр. викладачі кафедри були учасниками наукових досліджень проведених в рамках міжнародного проекту Європейського Союзу «ClimaEast: Збереження та стале використання торфовищ» (наукові дослідження по створенню регіонального ландшафтного парку «Ніжинський», моніторингу стану фіто- та зооценозів). На сьогодні вони працюють над науковим проектом «Створення переліку регіонально рідкісних видів Чернігівської області», запропонованим Департаментом екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації.

За останні п'ять років опубліковано до 300 друкованих праць, з них 273 статей та тез, 11 навчальних посібників (з них 2 – з грифом МОН України), 6 навчально-методичних посібників, 6 методичних рекомендацій, 4 довідника тощо.

Викладачі кафедри беруть активну участь у громадській роботі: у складі робочої групи по написанню «Місцевого плану дій в галузі довкілля та енергетики (LEAPs) міста Ніжина» (2016-2017) та постійно діючої комісії з питань охорони, збереження і розвитку зелених зон та водних об'єктів на території м. Ніжина (2017); у роботі Форуму місцевого розвитку «Стратегія розвитку міста Ніжина до 2022 р.» (2016) та Інвестиційного Форуму Регіонального Екологічного Центру для Центральної і Східної Європи «Міста як рушійна сила сталого розвитку України» (20-21 жовтня 2016 р., м. Київ). Створили міський осередок громадської організації «Всеукраїнська екологічна ліга» та увійшли до його складу.

Викладачі кафедри є постійними членами журі I-IV етапів Всеукраїнської учнівської олімпіади з біології, I-III етапів Всеукраїнського турніру юних біологів, I-II етапів Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт з біології Малої академії наук учнівської молоді, членами оргкомітету Міжнародної природознавчої гри «Геліантус». Викладачі кафедри залучились до експериментальної програми «STEM - підхід в освіті», яка проводиться на базі Ніжинського ліцею Ніжинської міської ради при НДУ ім. Миколи Гоголя.

Підвищення рівня професійної підготовки викладачів кафедри біології здійснюється за затвердженням Вченою Радою та ректором університету перспективним планом підвищення кваліфікації як у закладах вищої освіти України та зарубіжжя. За 2013-2017 рр. базами для стажування були: Інститут біології і охорони навколишнього середовища Поморської академії м. Слупськ (Республіка Польща), Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київський національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Національний університет «Києво-Могилянська академія», Національний університет «Чернігівський колегіум» ім. Т.Г. Шевченка тощо.

Викладачі фахових кафедр приділяють значну увагу організації і керівництву студентською науково-дослідною роботою. На факультеті діють студентські наукові гуртки та проблемні групи, проводяться студентські наукові конференції, друкуються збірники статей студентів та молодих вчених. Опубліковано понад 100 студентських друкованих праць.

Експертна комісія засвідчує, що професорсько-викладацький склад кафедр, який забезпечує напрям підготовки 6.040102 Біологія, є достатнім для якісної підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр», за своїми якісними показниками відповідає критеріям і вимогам щодо акредитації напряму підготовки за I (першим) рівнем.*

Підвищення кваліфікації викладачів, які забезпечують підготовку майбутніх учителів біології здійснюється відповідно до державних вимог і умов підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу закладів вищої освіти.

Наукова діяльність випускової кафедри біології відповідає потребам часу і проводиться на належному рівні, що сприяє якісній підготовці бакалаврів напряму підготовки 6.040102 Біологія.*

6. Матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності з напряму підготовки 6.040102 Біологія*

Експертна комісія перевірила матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр» з напряму підготовки 6.040102 Біологія* та встановила, що Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя має сучасну матеріальну базу та розвинену соціальну інфраструктуру. Університет розміщується у п'яти навчальних корпусах. Загальна площа власних будівель становить 44 тис. 412 м², площа навчальних приміщень – 11 тис. 744 м² (6,7 м² площі на одного студента денної форми навчання). Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя має 4 гуртожитки на 1719 місць, потреба в них іногородніх студентів задовольняється на 100 %. На одного студента у гуртожитку припадає 17,0 м² житлової площі.

У навчальних корпусах обладнано близько 200 аудиторій, 4 читальні зали на 306 місць, 3 актові зали (715,5 м²), 3 спортивні зали (651 м²), медичний пункт (96 м²), їдальня, студентське кафе і 4 буфети.

Голова експертної комісії

В.І. Шейко

19

В університеті функціонує навчально-дослідна агробіостанція (5 га), теплиця (117 м²), навчально-дослідна база університету «Лісове озеро» на 120 місць (0,5 га), де проходять навчально-польові практики, відпочивають і оздоровлюються студенти, викладачі та співробітники.

Університетська бібліотека є однією з найдавніших і найбагатших університетських бібліотек в Україні. Вона вміщує близько мільйона томів наукової, навчальної та художньої літератури, в тому числі понад 100 тисяч томів рідкісних видань і стародруків.

В університеті створено власне видавництво, оснащене засобами комп'ютерного набору та сучасною тиражувальною технікою. Кожного року кафедрами університету видається в середньому 150 найменувань навчальних та навчально-методичних посібників.

Навчальні корпуси разом із студентськими гуртожитками, спортивними майданчиками і залами, бібліотекою, навчально-дослідною агробіостанцією, навчальною майстернею, студентською їдальнею утворюють академічний комплекс-містечко.

Усі навчальні та житлові приміщення університету знаходяться у належному стані, який відповідає сучасним санітарно-гігієнічним вимогам та вимогам техніки безпеки. Аудиторії, лабораторії та навчальні кабінети обладнані достатньою кількістю робочих місць, мають безпосереднє природне освітлення, а також обладнані штучним освітленням. Температурний режим приміщень перебуває в межах норми. Усі приміщення мають природну вентиляцію, деякі обладнані кондиціонерами. В університеті немає підрозділів, у яких проводяться роботи з радіоактивними речовинами, джерелами іонізуючих випромінювань, шкідливими хімічними речовинами. Усі підрозділи університету та гуртожитки мають водопостачання, каналізацію та опалення. Водопостачання здійснюється від міської водопровідної мережі, каналізація підключена до міської каналізаційної мережі, опалення централізоване від котельні, що працює на природному газі.

Щорічно проводяться навчання та перевірка знань з питань охорони праці працівників, зайнятих на роботах з підвищеною небезпекою. За 2013-2017 рр. випадків виробничого травматизму в університеті не було.

Кожний факультет має у своєму розпорядженні необхідний аудиторно-лабораторний фонд, навчально-методичну та матеріально-технічну базу відповідно до потреб і специфіки організації освітнього процесу, наукової діяльності.

В університеті функціонує 23 комп'ютерні класи, 24 класи зі стаціонарним мультимедійним забезпеченням, 12 мобільних мультимедійних комплексів, у освітньому процесі використовується більше 500 сучасних персональних комп'ютерів, об'єднаних у локальну мережу з доступом до мережі Internet. На 100 студентів університету (1746 осіб денної форми навчання та 595 осіб заочної) припадає 26 робочих комп'ютерних місць.

Комп'ютерні класи обладнані сучасними ПЕОМ і мають необхідне для виконання навчального плану ліцензійне програмне забезпечення. Усі робочі місця в комп'ютерних класах, а також всі кафедри факультету мають вихід до Internet. Між університетом та компанією Microsoft підписано угоду щодо участі університету у програмі Dream Spark, що дозволяє в повному обсязі забезпечити навчальні аудиторії такими ліцензійними продуктами як: Microsoft Windows, Windows Server, Visual Studio

та інші. Крім того, університет має 40 ліцензій Public Open License для використання Microsoft Office 2003. Широко використовуються в університеті для освітнього процесу та внутрішнього документообігу вільнорозповсюджувані програмні продукти, що розповсюджуються на основі General Public License GNU, а саме: операційні системи Debian GNU Linux, ASP Linux, Red Hat Fedora, Ubuntu, офісний пакет OpenOffice.Org, видавничі системи MikTEX, Scribus та інші. Для автоматизації оновлення операційних систем Debian GNU Linux та Ubuntu створено локальні репозиторії цих систем на одному із серверів університету. Це дозволяє користувачам цих систем своєчасно отримувати найсвіжіше вільне програмне забезпечення, а також значно знизити завантаженість каналу Інтернет. Для забезпечення самостійної роботи та якісної підготовки студентів університету створено файловий сервер, завдяки якому студенти, викладачі та співробітники університету мають вільний доступ до електронної бази навчальної літератури загальним обсягом більше 10 Гб та каталогу вільного програмного забезпечення обсягом більше 120 Гб. Для потреб наукової бібліотеки університету придбано та встановлено систему автоматизації бібліотек Irbis 32.

Матеріально-технічна база Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя відповідає сучасним вимогам, постійно удосконалюється та оновлюється. Значно покращити матеріально-технічне та інформаційне забезпечення підготовки фахівців вдалося за рахунок придбання обладнання та ліцензійного програмного забезпечення за кошти проекту 145029-TEMPUS-1-2008-1-SETEMPUS-JPCR, на суму 45 тис. євро. Всі комп'ютерні класи були переоснащені новими комп'ютерами (44 шт.) та терміналами (32 шт. та 2 сервери). Крім того, придбано 2 сервери на основі двох 4 ядерних процесорів кожен; 3 мультимедійні проектори, два з яких інтерактивні і суміщають функцію проектора і електронної дошки; 2 ноутбуки; додаткове обладнання для роботи з мультимедіа (відеокамера, документ-камера). Комп'ютерні класи також оснащено ліцензійними аналітичними пакетами Mathematica, MathCad, Statistica, FastTEST PRO. У розпорядженні викладачів є ліцензійна копія пакету аналізу результатів тестування фірми Assesment Systems (програми Iteman, Rascale, Xcalibre), програма Winsteps та пакет розробки мультимедійних навчальних матеріалів Articulate.

У 2017 році університет отримав та встановив нове обладнання за проектом Європейського Союзу 561785-EPP-1-2015-1-LT-EPPKA2-SBHE-JP на загальну суму близько 20 тис. євро.: 37 комп'ютерів, 5 ноутбуків, принтери, сканер, мультимедійний проектор розміщені у двох комп'ютерних класах на історико-юридичному факультеті, навчально-науковому інституті точних наук і економіки та на кафедрах, які задіяні у виконанні проекту.

Багато років в університеті функціонує віртуальне навчальне середовище на платформі системи управління навчанням Moodle. З 2012 року університет створив нове віртуальне навчальне середовище (vle.ndu.edu.ua).

Для занять студентів напрямку підготовки 6.040102 Біологія* освітнього ступеня «бакалавр» використовується матеріально-технічна база природничо-географічного факультету, яка повною мірою дозволяє вести підготовку фахівців відповідно до вимог освітньо-професійної програми кожної з дисциплін навчального плану та навчальних програм. Факультет має аудиторний фонд на IV і III поверсі в навчальному корпусі № 2 та займає навчальний корпус № 7.

Навчально-матеріальна база факультету складає 33 одиниці лабораторно-аудиторного фонду загальною площею 1649,37 м² із них: 17 аудиторій для проведення лекційно-практичних занять (4 з них оснащені сучасною комп'ютерною технікою), 11 навчальних лабораторій, 2 наукові лабораторії, Зоологічний, Ботанічний та Геологічний музеї. Комп'ютерний клас природничо-географічного факультету є складовою загально-університетської мережі, оснащений 12 електронно-обчислювальними машинами Celeron, має вихід до мережі Internet. На його базі проводяться лабораторні заняття із застосуванням сучасних інформаційних технологій. Окрім цього використовуються навчальні площі інших підрозділів університету.

Усі навчальні аудиторії та кабінети факультету знаходяться в належному санітарно-технічному стані, постійно здійснюється робота по оновленню їх обладнання. Санітарно-гігієнічні норми під час проведення освітнього процесу витримуються.

Матеріально-технічна база природничо-географічного факультету забезпечує освітній процес, виховну роботу та наукові дослідження. Дві науково-дослідні лабораторії (кафедри хімії та кафедри біології) мають необхідне оснащення для проведення наукових досліджень та мають вихід до мережі Internet.

У освітньому процесі використовуються навчально-дослідна агробіостанція, навчальна та науково-дослідна база «Лісове озеро» в Борзнянському районі Чернігівської області. Місцезнаходження останньої є оптимальним не лише для виконання навчальної, а й наукової роботи, тому що знаходиться на межі двох природних зон – Полісся та Лісостепу. На місцевому матеріалі студенти виконують курсові, дипломні та магістерські роботи, у стаціонарних наукових лабораторіях кафедри біології працюють проблемні наукові студентські групи під керівництвом досвідчених викладачів кафедри.

Навчально-дослідна агробіостанція має плодовий сад, теплицю з парниками, розплідник декоративних рослин та такі відділи: квітникарства, дендрологічний, систематики, навчально-дослідний, фізіологічний. Крім того, на території навчально-дослідної агробіостанції розташований вольєрний комплекс для утримання і розведення хижих та інших птахів України з метою наступної їх реінтродукції у природу.

На навчально-дослідній агробіостанції наявні 14 видів рослин, занесених до Червоної книги України, з них 2 види – до Міжнародної Червоної книги.

Укомплектування матеріально-технічної бази кафедри дозволило інтенсифікувати фундаментальні наукові дослідження, здійснювати наукові експедиції, експериментальні дослідження у лабораторіях кафедри. До наукових досліджень викладачів залучаються і студенти.

За кафедрою біології закріплені 15 лабораторій та кабінетів, загальна площа яких становить 788,4 м², одна з них оснащена сучасною комп'ютерною технікою та має зв'язок з Internet. Самостійну та індивідуальну роботу студенти мають можливість виконувати у комп'ютерних класах та інших навчальних кабінетах факультету.

Деканат факультету та кафедри постійно працюють над удосконаленням матеріально-технічної бази факультету. Для покращення якості підготовки фахівців-біологів планується розширити комп'ютерну базу, замінити частину комп'ютерів на більш сучасні, придбати додаткові мультимедійні засоби.

Облік обладнання та матеріалів ведеться згідно з інструкцією бухгалтерського

обліку в організаціях, які перебувають на державному бюджеті. Все обладнання, матеріали знаходяться на відповідному збереженні посадових осіб.

На кожному факультеті функціонують навчально-методичні кабінети, у яких створено всі умови для проведення навчальних занять та самостійної роботи студентів: наявні комп'ютери, мультимедійна апаратура, сканери, копіювальна техніка, відеомагнітофони, ноутбуки, телевізори, забезпечено доступ до ресурсів Internet мережі, електронної бібліотеки університету, зберігаються методичні рекомендації до написання курсових, дипломних та магістерських робіт, періодичні вітчизняні та зарубіжні видання, словники, завдання до самостійної роботи з дисциплін навчального плану.

Аналіз поданих даних дає підстави стверджувати, що матеріально-технічна база, комп'ютерне забезпечення Університету загалом та природничо-географічного факультету зокрема, відповідає нормативним вимогам і дозволяє на сучасному рівні забезпечити якісну підготовку фахівців освітнього ступеня «бакалавр» із напрямку підготовки 6.040102 Біологія, що акредитується.*

7. Якість підготовки і використання випускників з напрямку підготовки 6.040102 Біологія*

Експертна комісія перевірила якість підготовки і використання випускників напрямку підготовки 6.040102 Біологія* в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя і встановила, що за роки навчання студенти отримують достатню гуманітарну, соціально-економічну, природничо-наукову, професійну та практичну підготовку для виконання завдань, передбачених в освітній програмі.

У процесі самоаналізу щодо підготовки студентів напрямку підготовки 6.040102 Біологія*, було проведено комплексні контрольні роботи, зроблено аналіз результатів заліково-екзаменаційних сесій, проходження практики. Результати самоаналізу якості підготовки студентів відповідають нормативним вимогам щодо акредитації.

Під час акредитаційної експертизи експертною комісією було проведено комплексні контрольні роботи зі студентами напрямку підготовки 6.040102 Біологія* з циклу з циклу професійної та практичної підготовки з навчальних дисциплін «Ботаніка і мікологія» та «Генетика з основами селекції». У результаті проведення ККР, виявлено такі результати: абсолютна успішність – 96,9 %, якісний показник – 63,6 %, середній бал – 3,7.

Експертна комісія зазначає, що результати виконання комплексних контрольних робіт корелюються з показниками якості та успішності, що були виявлені у процесі проведення самоаналізу. Це свідчить про об'єктивність результатів самоаналізу та належний рівень підготовки студентів.

Експертна комісія вибірково перевірила звіти та щоденники практики і за результатами перевірки констатує їхню відповідність чинним вимогам і нормативам.

Навчальним планом підготовки бакалавра з напрямку підготовки 6.040102 Біологія* передбачене проведення навчально-польових практик з ботаніки та зоології протягом 10 тижнів, основ сільського господарства та фізіології рослин – 1 тижня, генетики – 1 тижня, методики навчання біології та природознавства – 1 тижня; лабораторно-хімічної практики – 2 тижнів, комп'ютерних технологій в хімії – 2 тижнів, ознайомчої та діагностичної практик – 2 тижнів, діагностично-корекційної практики –

2 тижнів; педагогічної практики (пропедевтичної) – 1 тижня, виробничої (у школі) – 6 тижнів.

Базою проведення виробничої практики є загальноосвітні школи м. Ніжин. З Ніжинським міським управлінням освіти університет має відповідні угоди. Після завершення практики студенти подають звітну документацію встановленого зразка. Структура звітів дає можливість у повній мірі відобразити виконання студентами основних завдань програми практики. Питання про результати проходження практики заслуховуються на засіданнях відповідних кафедр і вченій раді факультету не рідше одного разу на семестр.

Успішному проходженню студентами напряму підготовки 6.040102 Біологія* педагогічних практик сприяє вирішення деканатом природничо-географічного факультету і відділом організаційно-методичної роботи та сприяння працевлаштуванню випускників університету цілого ряду організаційних питань (постійний зв'язок зі школами та кафедрами, установами що є базами практики, раціональний розподіл і контроль за роботою студентів під час практики, організація колоквиумів та консультацій з дисциплін, вивчення яких забезпечує якісне виконання завдань практики).

На випускових кафедрах в період проходження практик студентам надаються методичні консультації згідно зі складеним графіком.

Факультет підтримує зв'язок з випускниками напряму підготовки 6.040102 Біологія*, що в свою чергу сприяє систематичному підвищенню якості професійної діяльності молодих фахівців.

Таким чином, аналіз результатів виконання бакалаврами напряму підготовки, що акредитується, комплексних контрольних робіт, захисту практики та результатів останньої перед акредитацією сесії свідчить про належний рівень фахової підготовки студентів освітнього ступеня «бакалавр» з напряму підготовки 6.040102 Біологія у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя.*

8. Перелік зауважень (приписів) контролюючих органів та заходи з їх усунення

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 679-л від 15.03.2013 р. для проведення акредитаційної експертизи напряму підготовки 6.040102 Біологія* та спеціальностей 7.04010201 і 8.04010201 Біологія* у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя, було створено комісію у складі Серебрякова В.В., доктора біологічних наук, професора, завідувача кафедри зоології Навчально-наукового центру «Інститут біології» Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Кур'яти В.Г., доктора біологічних наук, професора, завідувача кафедри біології Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Комісія розглянула подані матеріали Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, провела їх перевірку на місці у період з 19 по 21 березня 2013 р. і зробила висновок про те, що кадрове, навчально-методичне, матеріально-технічне та інформаційне забезпечення вишу та кафедри біології відповідають встановленим Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України вимогам до названого рівня навчальної підготовки і можуть забезпечити державну гарантію якості освіти. Комісія рекомендувала експертній раді Акредитаційної комісії України акредитувати Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя для здійснення освітньої діяльності напряму підготовки 6.040102

Біологія* та спеціальностей 7.04010201, 8.04010201 Біологія* за II, III та IV рівнями акредитації.

Водночас комісією було висловлено кілька зауважень і пропозицій, які не впливають на рішення про акредитацію, але урахування яких сприятиме поліпшенню підготовки фахівців на пряму підготовки 6.040102 Біологія* та спеціальностей 7.04010201, 8.04010201 Біологія*.

Упродовж 2013-2017 рр. викладачами кафедри біології, за сприяння керівництва Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, було вжито усіх можливих заходів для усунення зауважень експертної комісії:

1. Продовжити модернізацію програмно-методичного забезпечення освітнього процесу, створити бібліотеку електронних підручників.

Створена бібліотека електронних підручників, текстів лекцій, тематики лабораторних завдань, навчальних і робочих програм тощо. У 2014 році Ніжинський державний університет став учасником проекту «Електронна бібліотека України» (ELibUkr), що передбачає вільний доступ науково-педагогічних працівників та студентів університету до електронних баз даних періодичних видань України та світу.

2. Спланувати чітку міжкафедральну співпрацю за аналогічною науковою тематикою з колегами інших навчальних закладів.

За рахунок активізації наукової діяльності кафедра біології НДУ імені Миколи Гоголя налагодила тісну співпрацю із кафедрами природничо-наукового та методичного спрямування Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київського національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, Національного університету «Києво-Могилянська академія», Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т.Г. Шевченка, Харківського національного університету імені В.М. Каразіна, Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, Херсонського державного університету, Львівського національного університету ім. Івана Франка, Гомельського державного університету ім. Франциска Скорини та Харківського педагогічного університету імені Г. Сковороди, Мінського національного університету (Республіка Білорусь), Вітебського державного університету (Республіка Білорусь), Мозирського державного педагогічного університету (Республіка Білорусь), Барановицького державного університету (Республіка Білорусь), Університетом кардинала Стефана Вишинського у Варшаві та Поморською академією м. Слупськ (Республіка Польща), Телавським державним університетом ім. Якова Гогешашвілі (Грузія).

Результатом цього є організація спільних науково-практичних конференцій, науково-методичних семінарів, круглих столів, експедиційних досліджень та наукових публікацій.

3. Підвищити рівень участі викладачів і студентів в одержанні грантів.

Викладачі кафедри здійснювали наукові дослідження в рамках Проекту Європейського Союзу «ClimaEast: Збереження та стале використання торфовищ» (2013-2017 рр.) та виконують наукові дослідження по формуванню «Переліку та положення по регіонально рідкісним видам Чернігівської області» (2017 р.) за рахунок коштів державного бюджету.

4. Поліпшити фінансування для придбання сучасної наукової апаратури, матеріалів, реактивів.

Для проведення освітнього процесу і наукової роботи студентів і викладачів університет виділив кошти для придбання приладів, реактивів та комп'ютерної техніки. Так, упродовж 2013-2017 рр. для потреб природничо-географічного факультету були придбані спектрофотометр СФ-26, потужний комп'ютер, хімічні реактиви, 2 мультимедійних проектори, тиражувальну техніку.

Придбання спектрофотометру СФ-26 дало можливість урізноманітнити напрямки наукових досліджень викладачів кафедри: визначення кількісного вмісту елементів і органічних речовин, кількісний аналіз багатокомпонентних систем, визначення складу світлопоглинаючих комплексних сполук, визначення констант стійкості світлопоглинаючих комплексних сполук і констант дисоціації органічних реагентів, вивчення хімічних рівноваг та визначення фотометричних характеристик світлопоглинаючих сполук.

В останні роки покращено матеріальну базу навчальної та науково-дослідної бази природничо-географічного факультету «Лісове озеро», що дозволило викладачам активізувати дослідження за різними науковими напрямкам кафедри та розширити тематику курсових, дипломних та магістерських робіт.

5. Ширше висвітлювати роботу кафедр у засобах масової інформації, телебаченні, мережі Internet.

Викладачі кафедри біології здійснюють просвітницьку функцію через засоби масової інформації, вони активно публікуються у газетах та журналах, виступають на телебаченні.

6. Розширити географію проведення навчально-польових практик.

Для розширення географії проведення навчально-польових практик налагоджено наукове співробітництво з Чорноморським державним біосферним заповідником НАН України (Херсонська обл.), Березинським біосферним заповідником (Республіка Білорусь); національними природними парками (НПП) («Прип'ятським» (Республіка Білорусь), «Мезинським» та «Ічнянським» (Чернігівська обл.), «Бугським Гардом» (Миколаївська обл.), «Деснянсько-Старогутським» (Сумська обл.)); регіональними ландшафтними парками (РЛП) («Ніжинським» та «Міжріченським» (Чернігівська обл.), «Прип'ять-Стохід» (Волинська обл.)); державними природними заповідниками («Поліський» (Житомирська обл.)); Українським природним степовим заповідником НАН України. Викладачі кафедри входять до складу науково-технічних рад таких природно-заповідних об'єктів: НПП «Ічнянський», РЛП «Ніжинський».

Формами співпраці є: 1) проходження стажування викладачами; 2) спільне написання наукових праць і навчальних посібників; 3) спільне виконання наукових тем; 4) проведення спільних польових досліджень.

7. Оптимізувати використання біологічного стаціонару «Лісове озеро» природничо-географічного факультету як базу для навчально-польових практик і науково-дослідних робіт студентів та викладачів.

Розширено перелік навчально-польових практик на базі «Лісове озеро». Активізовано наукові дослідження з вивчення біорізноманіття та стану популяцій рідкісних видів. Результати відображені в наукових статтях викладачів та студентів, курсових та дипломних роботах.

8. Звернути увагу на необхідність збільшення кількості публікацій у виданнях, включених до міжнародного наукометричних баз даних.

Викладачі кафедри мають ряд публікацій, включених до міжнародних наукометричних баз даних, зокрема Scopus, Web of Science Core Collection та Index Copernicus.

Рекомендації, вказані попередньою комісією з акредитаційної експертизи підготовки фахівців з напряму підготовки 6.040102 Біологія у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя, були враховані в роботі колективом природничо-географічного факультету.*

9. Зауваження, що були зроблені під час попередньої експертизи поданих до МОН акредитаційних матеріалів

За результатами попередньої експертизи поданих матеріалів акредитаційної справи у Державну освітню установу «Навчально-методичний центр з питань якості освіти» було рекомендовано експертній комісії Міністерства освіти і науки України звернути увагу на відсутність інформації щодо опису внутрішньої системи забезпечення якості освіти у ВНЗ.

Виконання: У процесі роботи експертної комісії встановлено, що у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя діє внутрішня система забезпечення якості освітньої діяльності, яка є однією з трьох складових частин Європейських стандартів і рекомендацій (ESG), що гарантує якість освітнього процесу в університеті та конкурентні переваги на ринку вищої освіти національного та світового рівнів.

Згідно з Законом України «Про вищу освіту», Статутом Університету, Тимчасовим положенням про організацію освітнього процесу у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя, Положенням про Центр забезпечення якості освіти, акредитації та ліцензування освітньої діяльності та плану його роботи система внутрішнього забезпечення якості в Університеті містить такі складові:

- систему забезпечення якості вищої освіти;
- систему забезпечення якості освітньої діяльності.

Забезпечення якості вищої освіти в Університеті спрямовано на оцінювання результатів навчання (набутих компетентностей) здобувачів вищої освіти відповідно до стандартів вищої освіти.

Забезпечення якості освітньої діяльності Університету містить такі заходи:

- удосконалення планування освітньої діяльності: затвердження, моніторинг і періодичний перегляд освітніх програм;
- посилення кадрового потенціалу Університету;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу та підтримки здобувачів вищої освіти;
- розвиток інформаційних систем з метою підвищення ефективності управління освітнім процесом;
- проведення заходів із виявлення та запобігання академічного плагіату в наукових працях науково-педагогічних працівників і здобувачів вищої освіти.

З метою відстеження, діагностики та прогнозування результатів діяльності учасників освітнього процесу в Університеті проводиться моніторинг, під час якого надається оцінка стану та результатів освітньої діяльності, рівня навчально-методичного, матеріально-технічного та кадрового забезпечення освітнього процесу.

Рівнями внутрішньої системи забезпечення якості освіти є: студентський, викладацький, кафедральний, факультетський, університетський. Контроль та координація внутрішньої системи забезпечення якості освіти здійснюється адміністрацією Університету.

Система оцінювання результатів навчання в Університеті має вхідний, поточний та підсумковий контроль. Результати навчання здобувачів вищої освіти в Університеті оцінюється за 100-бальною шкалою, чотирибальною – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», шкалою ЄКТС. Критерії оцінювання є обов'язковою складовою програми навчальної дисципліни.

Для проведення атестації випускників за освітніми ступенями бакалавра і магістра на факультетах Університету створюються Екзаменаційні комісії. Атестація здійснюється відкрито і гласно. Терміни проведення атестації визначаються навчальними планами підготовки фахівців та графіками освітнього процесу. Атестацію проходить кожен студент після повного виконання навчального плану за відповідним освітнім рівнем.

Оцінювання науково-педагогічних працівників забезпечує обов'язковий аналіз якості їхньої роботи та слугує активізації професійної діяльності. Оцінювання науково-педагогічних працівників здійснюється шляхом визначення їхніх рейтингів.

Складовою системи моніторингу якості освітньої діяльності є щорічні університетські конкурси: «Кафедра року», «Науковець року Університету», «Молодий науковець року Університету».

Основне завдання Університету: забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, їх відповідності національним Ліцензійним умовам надання освітніх послуг, європейським і міжнародним освітнім стандартам.

Експертна комісія зазначає, що в Університеті створено внутрішню систему забезпечення якості освіти, яка має відповідні рівні та охоплює діяльність всіх суб'єктів освітнього процесу, контролюється і координується відповідними структурами.

10. Загальні висновки і пропозиції

На підставі проведеної акредитаційної експертизи комісією зроблено такі висновки:

- випускова кафедра біології має відповідний науковий потенціал;
- план підвищення кваліфікації науково-педагогічного персоналу, що забезпечує підготовку фахівців напряму підготовки 6.040102 Біологія*, виконується;
- робота щодо збереження контингенту студентів проводиться на належному рівні;
- напрям підготовки 6.040102 Біологія* повністю забезпечено нормативно-правовими документами;
- підготовка фахівців має належне навчально-методичне забезпечення, навчальні плани виконуються у повному обсязі;
- кадрове забезпечення відповідає нормативним вимогам щодо підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр»;
- матеріально-технічне забезпечення напряму підготовки 6.040102 Біологія* відповідає акредитаційним вимогам;
- аналіз результатів екзаменаційної сесії, навчальних та педагогічних практик, порівняльний аналіз результатів виконання ККР у процесі проведення самоаналізу й

Експертна комісія вважає за необхідне висловити також певні пропозиції з метою поліпшення якості підготовки фахівців у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя з напрямку підготовки 6.040102 Біологія* галузі знань 0401 Природничі науки освітнього ступеня «бакалавр», зокрема:

- ВИСНОВОК.** На підставі вищезазначеного експертна комісія Міністерства освіти і науки України зробила висновок про можливість чергової акредитації напряму підготовки 6.040102 Біологія* у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя за освітнім ступенем «бакалавр» з ліцензованим обсягом 75 осіб денної та 75 осіб заочної форм навчання.

доктор біологічних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної роботи
Сумського державного педагогічного
університету імені А.С.Макаренка

В.І. Шейко

доктор біологічних наук, доцент,
професор кафедри фізіології людини і тварин
Східноєвропейського університету
імені Лесі Українки

Н.О. Козачук

3 експертними висновками ознайомлений:

Т.в.о. ректора Ніжинського державного
університету імені Миколи Гоголя,
кандидат технічних наук, доцент

С.М. Давиденко

В.І. Шейко

ЗВЕДЕНІ ВІДОМОСТІ
про дотримання ліцензійних умов у сфері вищої освіти

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ
дотримання кадрових і технологічних вимог щодо матеріально-технічного,
навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітньої
діяльності у сфері вищої освіти з напрямку підготовки 6.040102 Біологія*

Найменування показника (нормативу)	Значення показника (нормативу) за освітнім ступенем бакалавр	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативно го
1	2	3	4
КАДРОВІ ВИМОГИ			
щодо забезпечення провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти			
Започаткування провадження освітньої діяльності			
1. Наявність у закладі освіти підрозділу чи кафедри, відповідальних за підготовку здобувачів вищої освіти	+	+	-
2. Наявність у складі підрозділу чи кафедри, відповідальних за підготовку здобувачів вищої освіти, тимчасової робочої групи (проектної групи) з науково-педагогічних працівників, на яку покладено відповідальність за підготовку здобувачів вищої освіти за певною спеціальністю	три особи, що мають науковий ступінь та/або вчене звання	1 к.б.н., доц.: Гавій В.М., 1 к.б.н.: Лобань Л.О.; 1 к.пед.н., доц.: Самойленко О.В.	-
3. Наявність у керівника проектної групи (гаранта освітньої програми):			
1) наукового ступеня та/або вченого звання за відповідною або спорідненою спеціальністю	+	+	-
2) наукового ступеня та вченого звання за відповідною або спорідненою спеціальністю		+	
3) стажу науково-педагогічної та/або наукової роботи не менш як 10 років (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням стажу педагогічної роботи)	+	+	-
Проведення освітньої діяльності			
4. Проведення лекцій з навчальних дисциплін науково-педагогічними (науковими) працівниками відповідної спеціальності за основним місцем роботи (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):			
1) які мають науковий ступінь та/або вчене звання (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням педагогічних працівників, які мають вищу категорію)	50	89,5	+39,5

2) які мають науковий ступінь доктора наук або вчене звання професора	10	19,2	+9,2
3) які мають науковий ступінь доктора наук та вчене звання			
5. Проведення лекцій з навчальних дисциплін, що забезпечують формування професійних компетентностей, науково-педагогічними (науковими) працівниками, які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):			
1) дослідницької, управлінської, інноваційної або творчої роботи за фахом			
2) практичної роботи за фахом	10	20,5	+10,5
6. Проведення лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять, здійснення наукового керівництва курсовими, дипломними роботами (проектами), дисертаційними дослідженнями науково-педагогічними (науковими) працівниками, рівень наукової та професійної активності кожного з яких засвідчується виконанням за останні п'ять років не менше трьох умов, зазначених у пункті 5 приміток	підпункти 1—16 пункту 5 приміток	Усі науково-педагогічні працівники відповідають вимогам приміток п.5 додатка 12 до Ліцензійних умов	-
7. Наявність випускової кафедри із спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної або спорідненої науково-педагогічної спеціальності:			
1) з науковим ступенем доктора наук та вченим званням		+	
2) з науковим ступенем та вченим званням	+	+	-
3) з науковим ступенем або вченим званням			
8. Наявність трудових договорів (контрактів) з усіма науково-педагогічними працівниками та/або наказів про прийняття їх на роботу	+	+	-
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ			
щодо матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти			
Започаткування провадження освітньої діяльності			
1. Забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять та контрольних заходів (кв. метрів на одну особу для фактичного контингенту студентів та заявленого обсягу з урахуванням навчання за змінами)	2,4	6,7	+4,3
2. Забезпеченість мультимедійним обладнанням для одночасного використання в навчальних аудиторіях (мінімальний відсоток кількості аудиторій)	30	35	+5
3. Наявність соціально-побутової інфраструктури:			
1) бібліотеки, у тому числі читального залу	+	+	-

2) пунктів харчування	+	+	-
3) актового чи концертного залу	+	+	-
4) спортивного залу	+	+	-
5) стадіону та/або спортивних майданчиків	+	+	-
6) медичного пункту	+	+	-
4. Забезпеченість здобувачів вищої освіти гуртожитком (мінімальний відсоток потреби)	70	100	+30
Проведення освітньої діяльності			
5. Забезпеченість комп'ютерними робочими місцями, лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних планів	+	+	-
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти			
Започаткування проведення освітньої діяльності			
1. Наявність опису освітньої програми	+	+	-
2. Наявність навчального плану та пояснювальної записки до нього	+	+	-
Проведення освітньої діяльності			
3. Наявність робочої програми з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	-
4. Наявність комплексу навчально-методичного забезпечення з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	-
5. Наявність програми практичної підготовки, робочих програм практик	+	+	-
6. Забезпеченість студентів навчальними матеріалами з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	-
7. Наявність методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів	+	+	-
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо інформаційного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти			
Започаткування проведення освітньої діяльності			
1. Забезпеченість бібліотеки вітчизняними та закордонними фаховими періодичними виданнями відповідного або спорідненого профілю, в тому числі в електронному вигляді	не менш як чотири найменування	тринадцять найменувань	+9
2. Наявність доступу до баз даних періодичних наукових видань англійською мовою відповідного або спорідненого профілю (допускається спільне користування базами кількома закладами освіти)	+	+	-

Голова експертної комісії

В.І. Шейко

Провадження освітньої діяльності			
3. Наявність офіційного веб-сайту закладу освіти, на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня/освітньо-наукова/видавнича/атестаційна (наукових кадрів) діяльність, навчальні та наукові структурні підрозділи та їх склад, перелік навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація)	+	+	-
4. Наявність електронного ресурсу закладу освіти, який містить навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін навчального плану, в тому числі в системі дистанційного навчання (мінімальний відсоток навчальних дисциплін)	50	60	+10

Голова експертної комісії:

доктор біологічних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної роботи
Сумського державного педагогічного
університету імені А.С.Макаренка

В.І. Шейко

Експерт:

доктор біологічних наук, доцент,
професор кафедри фізіології людини і тварин
Східноєвропейського університету
імені Лесі Українки

Н.О. Козачук

23.02.2018 р.

З експертними висновками ознайомлений:

Т.в.о. ректора Ніжинського державного
університету імені Миколи Гоголя,
кандидат технічних наук, доцент

С.М. Давиденко

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ
Дотримання нормативних вимог
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя щодо якісних
характеристик підготовки фахівців за першим (бакалаврським) рівнем освіти
з напрямку підготовки 6.040102 Біологія*

Найменування показника (нормативу)	Норматив	Фактичне	Відхилення
1	2	3	4
1. Умови забезпечення державної гарантії якості вищої освіти			
1.1. Виконання навчального плану за показником: перелік навчальних дисциплін, години, форми контролю, %	100	100	-
1.2. Підвищення кваліфікації, викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100	100	-
1.3. Чисельність науково-педагогічних працівників, що обслуговують спеціальність і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, які займаються вдосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників, %	100	100	-
2. Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше %			
2.1. Рівень знань студентів з гуманітарної та соціально-економічної підготовки:			
2.1.1. Успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10
2.1.2. Якісно виконані контрольні завдання (оцінки «5» і «4»), %	50	60,3	+10,3
2.2. Рівень знань студентів з математичної та природничо-наукової (фундаментальної) підготовки:			
2.2.1. Успішно виконані контрольні завдання, %	90	100	+10
2.2.2. Якісно виконані контрольні завдання (оцінки «5» і «4»), %	50	66,7	+16,7
2.3. Рівень знань студентів з професійної і практичної підготовки:			
2.3.1. Успішно виконані контрольні завдання, %	90	97,1	+7,1
2.3.2. Якісно виконані контрольні завдання (оцінки «5» і «4»), %	50	63,6	+13,6
3. Організація наукової роботи			
3.1. Наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів та результатів їх діяльності	+	+	-
3.2. Участь студентів у науковій роботі, (наукова робота на кафедрах та лабораторіях, участь у наукових конференціях, конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	+	+	-

Голова експертної комісії:

В.І. Шейко

Експерт:

Н.О. Козачук

З експертними висновками ознайомлений:

С.М. Давиденко

Голова експертної комісії

В.І. Шейко

34

ВИТЯГ З ПРОТОКОЛУ № 6
засідання Вченої ради
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя

від 28 січня 2015 р.

СЛУХАЛИ: Про створення Центру забезпечення якості освіти, акредитації та ліцензування освітньої діяльності.

УХВАЛИЛИ: Згідно із Законом України «Про вищу освіту» з метою забезпечення моніторингу та системного контролю за якісним рівнем освітнього процесу відповідно до стандартів вищої освіти і акредитаційних вимог створити в університеті Центр забезпечення якості освіти, акредитації та ліцензування освітньої діяльності.

Голова Вченої ради

О.Д.Бойко

Голова експертної комісії

В.І. Шейко

Міністерство освіти і науки України

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Наказ

23 лютого 2015 р.

м.Ніжин

№ 56

Про створення Центру забезпечення
якості освіти, акредитації та
ліцензування освітньої діяльності

Відповідно до розділу V Закону «Про вищу освіту» та з метою посилення орієнтації управління на якісні аспекти, забезпечення всіх рівнів управління інформацією щодо якості освіти, підвищення рівня підготовки фахівців шляхом розробки відповідних технологій і здійснення цілеспрямованого моніторингу навчальних досягнень студентів, вивчення потреб суспільства в освітніх послугах, змін попиту на окремі спеціальності, проведення аналізу відповідності діяльності університету щодо підготовки фахівців з вищою освітою за напрямками (спеціальностями) державним вимогам, координації роботи між структурними підрозділами університету щодо проведення процедури акредитації (ліцензування), контролю за дотриманням ліцензійних умов проведення освітньої діяльності, наказую:

1. Створити Центр забезпечення якості освіти, акредитації та ліцензування освітньої діяльності Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.
2. Затвердити Положення про Центр забезпечення якості освіти, акредитації та ліцензування освітньої діяльності Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.
3. Начальнику відділу кадрів (Лапку Ф.С.) і головному бухгалтеру (Захлинюк Т.Д.) внести відповідні зміни до штатного розпису та кошторису університету.
4. Контроль за виконанням наказу покласти на проректора з науково-педагогічної та методичної роботи доц. Самойленка О.Г.

Ректор університету

О.Д.Бойко

Голова експертної комісії

В.І. Шейко

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор університету

О.Д.Бойко

«23»

лютого

2015 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про Центр забезпечення якості освіти, акредитації та ліцензування
освітньої діяльності Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя

Це Положення встановлює загальні засади роботи Центру забезпечення якості освіти, акредитації та ліцензування освітніх послуг (далі – Центр), його структуру, завдання, функції, права й обов'язки, відповідальність співробітників.

І. Загальні положення

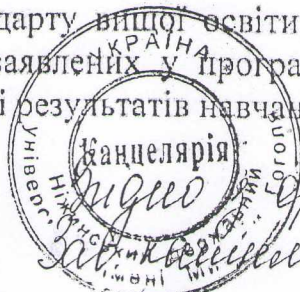
1.1. Центр є структурним підрозділом університету і створений з метою посилення орієнтації управління на якісні аспекти, забезпечення всіх рівнів управління інформацією щодо якості освіти, підвищення рівня підготовки фахівців шляхом розробки відповідних технологій і здійснення цілеспрямованого моніторингу навчальних досягнень студентів, вивчення потреб суспільства в освітніх послугах, змін попиту на окремі спеціальності, проведення аналізу відповідності діяльності університету щодо підготовки фахівців з вищою освітою за напрямками (спеціальностями) державним вимогам, координації роботи між структурними підрозділами університету щодо проведення процедури акредитації (ліцензування), контролю за дотриманням ліцензійних умов щодо проведення освітньої діяльності тощо.

1.2. У своїй діяльності Центр керується чинним законодавством України, Постановами Кабінету Міністрів України, нормативно-правовими актами Міністерства освіти і науки України, Статутом університету, наказами та розпорядженнями ректора університету, цим Положенням.

1.3. Діяльність Центру базується на принципах науковості, наступності та безперервності, об'єктивності, відкритості та інформаційної доступності, поваги, співробітництва, колегіальності, демократизму, оперативності, системного підходу до розробки і впровадження в навчальний процес сучасних наукових досягнень національної та зарубіжної вищої школи з проблем забезпечення та моніторингу якості освіти.

1.4. У даному положенні використовуються такі терміни:

Акредитація освітньої програми - оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності вищого навчального закладу за цією програмою на предмет: відповідності стандарту вищої освіти; спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання; досягнення заявлених у програмі результатів навчання.

Голова експертної комісії

В.І. Шейко

Гавриш І.М.

Ліцензування - процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за певною спеціальністю на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності.

Моніторинг - це спеціально організований, постійний, цільовий контроль і діагностика стану освіти на базі систематизації існуючих джерел інформації, а також спеціально організованих досліджень і вимірювань з метою зіставлення реального стану з очікуваними результатами, відстеження ходу будь-яких процесів за чітко визначеним показником.

Моніторинг якості освіти - це спеціальна система збору, обробки, зберігання та розповсюдження інформації про стан освітню систему або окремих її компонентів, інтерпретація зібраних фактів та прогнозування на їх підставі динаміки та основних тенденцій її розвитку та розробка науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття управлінських рішень стосовно підвищення ефективності функціонування освітньої галузі.

Призначення моніторингу - забезпечити всіх учасників освітнього процесу зворотним зв'язком, що дозволяє вносити послідовні зміни у хід реалізації освітньої програми з метою підвищення якості її результатів.

Система забезпечення вищими навчальними закладами якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників університету та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти;
- 9) інших процедур і заходів.

Якість вищої освіти - рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти.

Якість освітньої діяльності - рівень організації освітнього процесу в університеті, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

1.5. Центр підпорядковується безпосередньо ректору та проректору з науково-педагогічної роботи (першому проректору), звітує про свою роботу перед ректоратом та Вченою радою університету.

1.6. Свою роботу Центр здійснює від імені й за дорученням ректорату згідно щорічного плану, узгодженого з проректором з науково-педагогічної роботи (першим проректором) і затвердженого ректором університету.

1.7. Виконавчу діяльність Центру в межах повноважень і посадових обов'язків організовує її керівник, який призначається наказом ректора університету за поданням проректора з науково-педагогічної роботи (першого проректора) з числа науково-педагогічних працівників університету.

1.8. Центр співпрацює з державними органами управління, науковими та громадськими організаціями, що займаються питаннями акредитації, ліцензування, забезпечення та моніторингу якості освіти, прийому до вищих навчальних закладів, зі всіма структурними підрозділами університету.

1.9. Центр організовується, реорганізується і ліквідується наказом ректора університету.

II. Завдання та функції Центру:

2.1. Розробка науково-методичних засад моніторингу якості вищої освіти.

2.2. Підготовка комплексу методичного забезпечення з діагностики якості навчального процесу в університеті.

2.3. Розробка та впровадження нових технологій та методів моніторингу якості освіти в університеті.

2.4. Організація та проведення систематичного моніторингу якості освіти студентів університету та формування на цій основі рекомендацій щодо покращання організації навчального процесу.

2.5. Проведення систематичного ректорського контролю рівня знань та умінь студентів.

2.6. Моніторинг складання випускниками професійно-орієнтованих іспитів.

2.7. Розробка рекомендацій для підвищення якості освіти в університеті за результатами моніторингу державної підсумкової атестації випускників.

2.8. Розробка та організація заходів моніторингу якості підготовки фахівців.

2.9. Аналіз інформації з якості освіти, даних моніторингових досліджень.

2.10. Проведення моніторингових досліджень, включаючи соціологічні і психологічні дослідження мотивації студентів до навчання.

2.11. Розробка та проведення заходів щодо створення системи забезпечення якості освіти в університеті відповідно до вимог державних стандартів освіти, критеріїв національного та європейської систем акредитації та міжнародних процедур визнання освітніх програм.

Голова експертної комісії

В.І. Шейко

Гавриш

2.12. Аналіз вітчизняних і зарубіжних науково-методичних напрацювань та досягнень щодо систем управління якістю освіти, нових технологій навчання.

2.13. Участь в організації та проведенні університетських, національних та міжнародних науково-методичних конференцій, симпозіумів, семінарів, нарад тощо за напрямками діяльності Центру.

2.14. Співробітництво з науково-дослідними інститутами, асоціаціями та іншими структурами, які здійснюють зовнішній контроль якості освіти.

2.15. Впровадження новітніх інформаційних технологій, спрямованих на забезпечення розвитку дистанційного навчання на різних етапах підготовки фахівців.

2.16. Здійснення організаційної та координаційної роботи щодо проведення процедур акредитації та ліцензування освітньої діяльності.

2.17. Проведення консультативної роботи з надання доступу, організації та методології роботи з освітньо-інформаційними ресурсами кафедр, деканатам та окремим структурним підрозділам університету у рамках моніторингу та забезпечення якості вищої освіти.

III. Структура та чисельність Центру

3.1. Структура та чисельність Центру визначається і затверджується ректором за поданням проректора з науково-педагогічної роботи (першого проректора) університету з урахуванням завдань, поставлених перед Центром, їх специфіки.

3.2. До складу Центру входить її керівник та співробітники.

3.3. Зміни чисельності Центру затверджуються ректором за поданням проректора з науково-педагогічної роботи відповідно до виконуваних Центром функцій.

3.4. Розподіл функціональних обов'язків серед співробітників Центру здійснює його керівник відповідно до кваліфікаційних характеристик та посадових інструкцій.

IV. Норми якості освіти

4.1. При проведенні моніторингу застосовуються виявлені, загальноновизнані й зафіксовані документально вимоги до якості освіти, що відповідають державним стандартам, а також потребам особистості та суспільства.

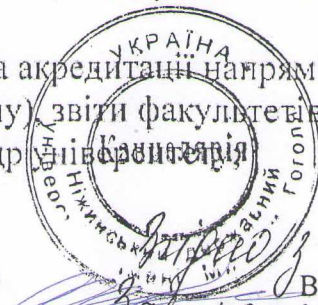
4.2. Норми якості розробляються стосовно кожного об'єкту у відповідності до існуючих стандартів і моделі якості. Норми якості в університеті можуть бути розроблені за дорученням ректора відповідними структурними підрозділами університету.

V. Джерела інформації

5.1. Основними джерелами оцінки організації факультетами навчальної, навчально-методичної, кадрової та іншої роботи щодо забезпечення якості освіти є:

- матеріали ліцензування та акредитації напрямів і спеціальностей;
- звіт університету (в цілому), звіти факультетів, кафедр;
- матеріали рейтингу кафедр університету.

Голова експертної комісії

В.І. Шейко

Зав. навчально-методичної роботи

- матеріали атестації науково-педагогічних кадрів;
- результати контрольних зрізів знань студентів;
- матеріали підсумкової атестації випускників, студентських олімпіад і конкурсів;
- доповіді, аналітичні записки, відгуки зовнішніх експертів, роботодавців тощо;
- матеріали соціально-психологічних та інших моніторингових досліджень.

VI. Права Центру

6.1. Вносити на розгляд ректора, проректора з науково-педагогічної роботи питання, що відносяться до компетенції діяльності Центру.

6.2. Звертатися із запитом до структурних підрозділів університету та отримувати ресурсне та інформаційне забезпечення, необхідне для виконання функцій Центру.

6.3. За дорученням ректора, проректора з науково-педагогічної роботи університету приймати участь в нарадах, семінарах з питань підвищення якості освіти, акредитації та ліцензування освітніх послуг.

6.4. За узгодженням із керівництвом університету залучати до проведення моніторингу співробітників інших структурних підрозділів, провідних фахівців з певної області знань, зовнішніх експертів.

6.5. Контролювати виконання наказів ректора, розпоряджень проректора з навчальної роботи з питань, що входять до завдань і функцій Центру.

6.6. При проведенні навчального та соціально-психологічного моніторингу відвідувати навчальні заняття, проводити анкетування, перевірку документації, усне опитування учасників навчального процесу, тестування якості знань, а також застосовувати інші види, що забезпечують цілі контролю.

VII. Відповідальність співробітників Центру

7.1. Відповідальність за якісне та своєчасне виконання завдань та функцій, що покладені цим Положенням на Центр, несе її керівник.

Керівник Центру:

- здійснює керівництво його діяльністю;
- представляє Центр у відносинах з іншими структурними підрозділами;
- забезпечує виконання Центром розпорядчих документів університету;
- проводить і затверджує розподіл обов'язків між співробітниками Центру.

7.2. Ступінь відповідальності співробітників Центру встановлюється посадовими інструкціями, функціональними обов'язками.

Голова експертної комісії

В.І. Шейко